

Att utveckla skoltradition och innovativa idéer

– En metodtriangulering om interaktivt förändringsarbete

Examensarbete i pedagogiska processer
(avancerad nivå), 15p Ht 2008

Författare: Josephine Eriksson &
Sofia Windscheffel

Handledare: Astrid Ottosson

HS-EA-LU-LP-01

Resumé

- Arbetes art: Examensarbete – ledarskap
Avancerad nivå, 15hp
Högskolan i Skövde
- Titel: Att utveckla skoltradition och innovativa idéer. En metodtriangulering om interaktivt förändringsarbete.
- Sidantal: 38
- Författare: Josephine Eriksson och Sofia Windscheffel
- Handledare: Astrid Ottosson
- Datum: Januari 2009
- Nyckelord: Interaktiv forskning, skolkultur, skolutveckling.

Innan studiens start gav vi, två lärarstudenter, två skolor möjligheten att delta i ett interaktivt förändringsarbete. Efter betänketid tackade skolorna nej till erbjudandet. Detta fick oss att fundera över hur skolor ser på utvecklingsarbete som involverar externa aktörer.

Syftet med studien var att framhäva möjligheter och hinder inom skolutveckling som är i interaktion med utomstående aktörer, i form av bland annat lärarstudenter och forskare. Vidare syftade studien till att studera vilka faktorer som påverkar en skolas personals inställning. Dessutom ämnade arbetet skapa vidare förutsättningar för ett framåtsträvande samarbete mellan skolan och övriga tänkbara aktörer.

Utifrån kvantitativa enkäter, som genomfördes på den valda gymnasieskolan, kunde vi fastställa den allmänna inställningen till interaktivt utvecklingsarbete med utomstående aktörer. Utifrån enkätresultatet utformades och genomfördes kvalitativa intervjuer. Dessa intervjuer syftade till att komplettera och fördjupa några anställdas tankar kring en integrerad skolutveckling. Det samlade resultatet påvisade en positiv inställning till ett interaktivt samarbete med utomstående aktörer, men att det saknas erfarenhet samt kunskap inom området. De fyra stycken kvalitativa intervjuerna visade även på att respondenterna själva besatt kreativa idéer som de inte ansågs uppmärksammas av skolan.

Uppsatsen avslutas med konkreta förslag på hur den valda skolan kan analysera den egna verksamheten och på ett bra sätt kunna skapa ett positivt förhållningssätt till ett utvecklingsarbete i interaktion med andra.

Abstract

Study: Degree Project - Leadership in Pedagogical Processes
Advanced level, 15 hp
University of Skövde

Title: To Develop School Culture and Innovative Ideas. A method triangulation about interactive changing processes.

Number of pages: 38

Authors: Josephine Eriksson & Sofia Windscheffel

Date: January 2009

Keywords: Interactive research, school culture, school development.

In the process of starting this study, the authors gave two schools the opportunity to take part in an interactive development work. After some thought, the schools chose to turn down our offer, which led us to consider on how schools in general look at interactive development work that involves external actors.

The purpose of this study was to highlight possibilities and obstacles within school development, which is in interaction with outside parties, including teacher students and other researchers. The aim was likewise to study which possible affects there might be that could influence the personnel inside a school. We also aimed to promote and further a positive attitude towards this kind of change.

Trough quantitative questionnaires, which were implemented on a chosen comprehensive school, we were able to pinpoint the general attitude towards development work in interaction with an outside part. Trough the collected answers we chose to design and carry out interviews of more qualitative character. Our aim was to complement and enter more deeply into some of the employer's thoughts about school development. The collected result showed a positive attitude towards an interactive cooperation with an outside part, but it also showed a lack of experience and knowledge within the topic. Through these four interviews our attention was drawn to our participants' creative ideas that they wished to develop. They also expressed that their ideas didn't get enough support from the school management.

The conclusion of this study ends with concrete suggestions on how the selected school can analyze the organization, as well as find easy applicable ways on how to create a more positive attitude towards school development, in interaction with outside participants.

Innehållsförteckning

Inledning och Bakgrund	1
Definitioner	2
Avgränsning	2
Syfte	3
Frågeställningar.....	3
Fördelning av arbetet.....	3
Teoretiska anknytningar	4
Organisationskultur	4
Verksamhetsrelaterat lärande	5
Skolkulturer	6
Perspektiv på skolutveckling.....	8
YLVA-pengar.....	8
Skolutvecklingens drivkraft.....	9
Skolutvecklingsteorier.....	10
Tankar under skolutveckling	11
Skola och forskning	12
Metod.....	14
Kvantitativ kontra kvalitativ forskning.....	14
Kvantitativa enkäter.....	14
Kvalitativa intervjuer.....	15
Forskningsetik	16
Validitet och reliabilitet	17
Metodval	17
Urval.....	18
Pilotstudie av intervju	18
Genomförande.....	19
Genomförande av enkäter.....	19
Genomförande av intervjuer	19
Metodanalys	20
Metoddiskussion.....	20
Resultat och analys	22

Enkätredovisning.....	22
Sammanfattning av enkätredovisning	24
Intervjuredovisning	25
Förekomst av externt samarbete	25
Utvecklingsbehov.....	26
Möjligheter/Hinder	27
Hur kan framtida integrationer mellan skola och forskning utvecklas?	28
Resultatdiskussion.....	29
Allmänna inställningen till ett integrerat utvecklingsarbete	30
Hur kan framtida integrationer mellan skola och forskning utvecklas?	31
Fortsatt utveckling	33
Förslag till konkreta utvecklingsmetoder	34
Mikro.....	34
Makro.....	34
Fortsatt forskning.....	35
Referenser.....	36
Bilaga 1	
Bilaga 2	
Bilaga 3	

Inledning och Bakgrund

Detta är en studie ämnad att undersöka en gymnasieskolas inställning till utvecklingsarbete i interaktion med aktörer utanför verksamheten. Under studiens start erbjöd vi, två lärarstudenter, två skolor i samma kommun möjligheten att delta i ett integrerat utvecklingsarbete. Bägge skolor valde efter betänketid att tacka nej till erbjudandet med en enhetlig motivering till att tid ej kunde avsättas för detta. Genom denna process ökade vår nyfikenhet kring hur skolor egentligen ser på utvecklingsarbete som involverar utomstående aktörer. Är det så att tidsaspekten ses som ett ensamt hinder, eller kan det finnas fler aspekter att ta i beräkning? Vår studies fokus kom därför att ta en inriktning mot att istället ta reda på vilka rådande attityder som finns angående utvecklingsarbete av detta slag. Vår vilja växte starkt i att försöka vända på problematiken och öppna upp och utveckla skolans tankar kring fördelarna med ett integrerat samarbete med olika former av aktörer. Samarbete mellan lärarstudenter, forskare och övrigt näringsliv. Men det kan inte uteslutas att det redan finns användbar kompetens inom ämnet på den valda skolan.

Här i bakgrunden kommer vi att mer grundligt förklara varför vi vill synliggöra interaktiva utvecklingsarbeten, förtydliga några definitioner av utvalda begrepp, samt beskriva vår problemformulering som sedan avgränsats till ett syfte med tre frågeställningar. Den litteratur som kommer att bearbetas fokuserar kring några aspekter som påverkar hur ett utvecklingsarbete utformas och kan se ut.

Problemformulering

Som lärarstudenter är vår förhoppning att kunna synliggöra vilka faktorer som spelar in och påverkar ett integrerat samarbete mellan framförallt lärarstudenter samt övriga forskare och den lokala skolan. Vi vill påstå att det finns ett stort behov av att denna sorts samarbete diskuteras, då vår uppfattning är att det existerar en kunskapslucka inom detta samarbetsområde. Kunskapsluckan anser vi består av bristfällig kunskap i hur skolor bäst drar nytta av externa kontaktnät. Detta anser vi hämmar möjligheterna till att skapa en mer främjande attityd mot ett engagerat utvecklingsarbete i samverkan med aktörer utanför skolans väggar. Vi som lärarstudenter har ett krav på oss att vara medskapare i vår utvecklingsprocess och ska genom ett didaktiskt förhållningssätt skapa samband mellan teori och praktik, med utgångspunkt i redan befintlig vetenskaplig forskning. Vi anser att den vetenskapliga forskningen länge har varit ett objekt för diskussion, då det gäller dess legitimitet i det praktiska arbetet och genom denna studie ämnar vi skapa konkreta förutsättningar till ett utvecklande av olika förfarande för att minska gapet mellan vetenskaplig forskning och skolans praktik.

Vårt argument för att detta är ett dilemma som bör uppmärksammas, grundar sig på Läroplanen för det frivilliga skolväsendet 94, Lpf 94, där det med tydlighet kan utläsas vikten av ett integrerat samarbete samt den enskilda skolans utveckling.

”Skolan skall sträva efter *flexibla lösningar* för organisation, kursutbud och arbetsformer. *Samarbetet* med den obligatoriska skolan och med universitet och *högskolor* skall utvecklas liksom samverkan mellan de frivilliga skolformerna. Skolan skall eftersträva ett bra samarbete med *arbetslivet*, vilket är viktigt för *all gymnasial utbildning* men av avgörande betydelse för den yrkesförberedande utbildningens kvalitet. När det gäller ungdomar skall skolan samverka med hemmen.

Skolans verksamhet måste utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. För att en skola skall utvecklas måste den fortlöpande ifrågasätta sina undervisningsmål och arbetsformer, utvärdera sina resultat och *pröva nya metoder*.”

(Lpf 94, 1.2, Den enskilda skolans utveckling, Författarnas kursivering)

Definitioner

Vi vill uppmärksamma läsaren om att det finns vissa begrepp som kan tolkas ur olika aspekter. För att underlätta kommande läsning har vi valt att definiera följande begrepp:

Skolan

Vi som författare vill med denna definition förtydliga begreppet ”vald skola” och vill uppmärksamma att studiens resultat och eventuell diskussion, enbart syftar till den gymnasieskola som vi genomfört vår studie på. Alltså dras inga paralleller med skolor ur ett generellt perspektiv.

Kulturbegreppet

Persson (2003) menar att begreppet kultur kan innefatta hundratals olika definitioner och är ett mångfacetterat fenomen. Författaren menar dock att ett perspektiv kan vara att ”kultur är det av människorna skapade såsom exempelvis: normer, institutioner, mening, materiella och symboliska artefakter” (Persson, 2003, s12). Han menar vidare att kulturen representerar ett handlande och ett handlingsutrymme, samtidigt som det även representerar en tröghet då kultur påverkar en individs samma handlande, vilket resulterar i vane-, rutin- och traditionsbildning. Persson betecknar även kultur som en uppsättning normer som kännetecknar en grupp människor, vilka speglar samhället vi lever i.

En annan förklaring till begreppet kultur ges av Schein (i Blossing, 2000). Han menar att det som förenar alla uttydningar av begreppet är samtliga fenomen som äger ett visst mått av strukturell stabilitet. Det vill säga att den har ett djup, inte är helt medveten och ej synlig eller konkret. Kulturen utgör även en form av mönsterbildning.

Avgränsning

Idag är det vanligare att skolor utnyttjar näringslivets resurser då det gäller att håll sig uppdaterad med den rådande marknaden. Studien fokuserar på utvecklingsarbete i interaktion med utomstående aktörer och dessa aktörer ska då tydas som alla involverade parter, som inte är knutna till den direkta arbetsgruppen inom skolans ordinarie verksamhet.

Då det finns ett brett urval av utomstående aktörer som skolan kan ha kontakt med, har vi valt att avgränsa oss till att framförallt fokusera på interaktion mellan skola,

lärarstuderande och övriga forskare. Denna avgränsning kommer dock inte utesluta att uttryck som ”utomstående aktörer” nämns och diskuteras i samband med övrigt näringsliv. Studien kommer att ha skolans personals perspektiv.

Syfte

Studien syfte är att förstå inställning, erfarenhet och möjliga förändringar avseende skolans utvecklingsarbete i samverkan med externa aktörer.

Frågeställningar

- Vad är den allmänna inställningen, hos gymnasieskolans anställda på den valda skolan, till ett utvecklingsarbete integrerat med lärarstudenter/forskare?
- Vilka faktorer påverkar deras inställning?
- Hur kan framtida intergrationer mellan skola och forskning utvecklas?

Fördelning av arbetet

Vi har valt att till viss del dela upp vårt arbete inom olika ansvarsområden. Båda har bidragit inom respektive område, men var och en har haft huvudansvar inom olika områden. Bakgrund och inledning har Sofia haft grundansvaret för. Teoretisk anknytning har delats upp och Sofia har haft ansvar för organisationskulturer, skolkulturer, samt lärarkulturer. Josephine har ansvarat för förändringsarbete och skolutveckling. Teorierna kring skola kontra forskning har vi gemensamt bidragit till. Josephine har även stått som grundansvarig för metodkapitlet. Båda har medverkat vid alla handledningstillfällen, övriga möten med vald skola, datainsamling, samt bearbetning av dess resultat och diskussion. Transkriberingarna av intervjuerna har dock delats lika.

Teoretiska anknytningar

Interaktivt utvecklingsarbete kan te sig som ett brett diskussionsområde. Med detta kapitel ämnar vi att först beskriva området i ett övergripande perspektiv för att sedan bryta ner området så det hamnar inom våra begränsningar.

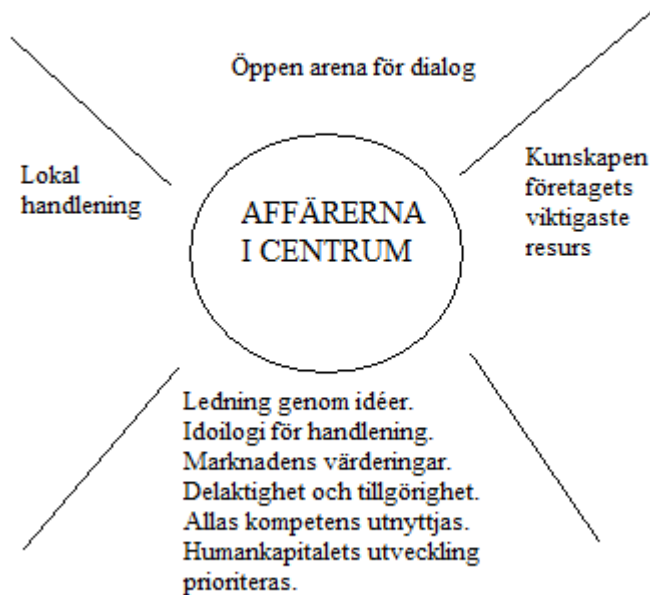
Organisationskultur

Maltén (2000) hävdar att det under 1900-talets sista årtionden lanserades en rad nya sätt att organisera företag och institutioner. Detta ledde även till att utövandet av ledarskap genomgick en förändring. Doktrinskiftet uppstod på grund av den informationsteknologiska utvecklingen, den internationella konkurrensen samt en rapid förändringstakt av omvärlden. Informationsteknologin (IT) har resulterat till en radikal förbättring då det gäller snabbhet och effektivitet av kommunikation mellan organisationer, men även inom dem, vilket i sin tur har lett till strukturförändringar, beroende av den globala konkurrensen. Den organisatoriska förändringen i kombination med den globala konkurrensen har skapat nya företagsledningsmodeller och gemensamt för dessa är att de enligt Bruzelius & Skärvad (i Maltén, 2000) förordar organisationer som...

- är tidseffektivare än konkurrenterna
- löser och tillgodoser marknadens problem och behov.
- har ett kvalitetstänk men ändå är kostnadseffektiva.
- anser att alla medarbetare har viljan att prestera, utvecklas och ta ansvar.

Savage (i Maltén 2000) menar att ur den nya doktrinen perspektiv, bör det finnas en strävan efter nätverksorganisationer som syftar till att effektivt samordna en organisations uppgifter, processer, kunskaper och kompetenser. För att en organisation ska kunna tillgodogöra sig alla dessa faktorer krävs det en platt och processbaserad organisation med enbart ett fåtal organisationsnivåer. Maltén hävdar att denna form av doktrinskifte ska kunna ses som en långsiktig utveckling med hjälp av gamla organisationserfarenheter som verktyg. Skiftet i vår grundläggande tanke- och tolkningsprocess vilar enligt Beckéus & Edström (i Maltén, 2000) på tre antaganden. Det första antagandet bygger på nya produkter utvecklas, produceras och säljs. Det andra antagandet beror på hur vi ser på företagets kanske viktigaste resurs, medarbetarna, och det tredje antagandet beror på ledningens förmåga att styra organisationen, samt tar tillvara på den mänskliga resursen och de fysiskt rådande produktionsförutsättningarna. Den nya doktrinen tydliggörs enligt nedanstående modell.

DEN NYA DOKTRINEN

Beckérus & Edström (i Maltén, 2000, sid 150)

Maltén (2000) hävdar att varje arbetsplats har någon form av personlighet som fastställer atmosfären i samspelet människor emellan. Uttrycket ”så gör vi hos oss” menar författaren kan vara ett vardagsuttryck för organisationskultur. En organisationskultur har enligt författaren många funktioner och framförallt består de av att skapa identitet, mening, stabilitet och förpliktande engagemang. Benämningen ”organisationsklimat”, är ett uttrycksätt som sammanfattar och synliggör kulturen på en organisation. Den innefattar en rad olika sorters klimat, till exempel det psykologiska klimatet, förändringsklimatet, arbetsklimatet eller det sociala klimatet. Dessa yttringar ger en vis karaktär åt klimatet. Enligt Maltén, manifesterar en kultur sig bland annat genom symboler, ritualer och jargonger.

Verksamhetsrelaterat lärande

Ett organisatoriskt lärande definieras av Argyris och Schön (i Maltén, 2000, s 153) som;

En social process som syftar till att avslöja och korrigera den kunskap som organisationer har och som verkar hämnande för lärandet.

Maltén (2000) menar att lärandet äger rum på olika nivåer. En lägre, en högre och en ännu högre, den högsta nivån och menar att alla nivåer är befogade och behövs, men att användbarheten varierar och beror på målgruppen som ska utföra uppgiften. Den lägre ordningens lärande bygger på förvärvade kunskaper som ageras i relation till redan uppställda mål och uppgifter. Dessa ifrågasätts aldrig och en förnyelse sker inom det redan befintliga systemet i form av mindre justeringar av något redan känt. Dessa sorts förändringar kräver ingen större påverkan och insyn från ledarens sida. Denna teori går även under benämningen ”singel loop learning”, eller ”kompetensförstärkning”, samt ett ”anpassningsinriktat lärande som Backlund med flera (2001) kallar det. I den högre ordningens lärande finns en möjlighet till att påverka och kontrollera sin omgivning.

Man har befogenhet att prova nytt och gå utanför de vanliga gränserna. Utan förutsättning analyserar man, definierar problem och diskuterar metodval för att hitta lösningar på gamla problem eller för att finna nya områden att utveckla. Denna teori benämns av Backlund med flera (2001) som ett "utvecklingsinriktat lärande" och av Maltén som "kompetensförnyelse" eller "dubble loop learning". De två ovanstående nivåerna är bägge tanke- och kunskapsbaserade och utövas genom ett rationalistiskt perspektiv. Den högsta nivån i lärandet arbetar utifrån ett helhetsperspektiv som bygger på erfarenhetsbaserade reflektioner, omgivningen och den sammansatta organisationen. Delvis bygger denna teori på metainläring, där egenskapen att lära sig att lära, bör finnas.

Maltén (2000) hävdar att även den offentliga sektorns olika organisationer har börjat frånga den gamla traditionella hierarkiska organisationskulturen och strävar allt oftare efter en mer serviceinriktad organisation. En önskan om att decentralisera makten och ansvaret finns. Han menar att det finns belägg för att den styrande faktorn lämnar ett friare utrymme för utveckling till dem som arbetar närmare verkligheten. Detta kan ske genom att bland annat verksamheten utformar en egen verksamhetsplan och gör egna målformuleringar som berör lokala enheter. En organisation som arbetar för ett dynamiskt lärande står i ständig förändring och den yttersta ledningen måste därför hela tiden arbeta för att ha personalen med sig i sina beslut. Detta förhållningssätt på en lärande organisation kräver att ett tydliggörande av ledningens funktioner och organisationens eller verksamhetens mål, gemensamma eller inte, måste klarläggas. Ett varierande utbud av olika förhållningssätt i tillvägagångssättet för att uppnå denna tydlighet finns att tillgå, men gemensamt är dock att det finns olika egenskaper som behövs på olika nivåer inom en organisation.

Skolkulturer

Persson (2003) hävdar att forskning om skolkulturer är relativt begränsad i Sverige, men att den som existerar framför allt följer tre spår:

- Det första spåret ser begreppet skolkultur i kombination med skolklimat eller skolanda.
- Det andra spåret menar att skolkultur främst syftar på lärarnas arbetskultur.
- Det tredje och sistnämnda spåret inriktar sig på ett något mer omfattande perspektiv och innefattar en likställning mellan skolkultur och organisationskultur.

Persson (2003) anser det motiverat att tala om skolkultur i singularis, då han ser skolan som en blandning av olika kulturer. Dessa samspelar, men hamnar även i stridighet med varandra. Variationen på hur skolkulturen ser ut på den enskilda skolan kan variera i bred utsträckning och det kan till exempel bero på vilka normer som hyllas, vilka bestående traditioner som finns, vilka institutioner som anses ha mervärde, i vilken utsträckning skolbyggnaden fyller sitt syfte och underlättar eller hindrar skolarbetet. Även Alvesson och Billing (1999) menar att kulturen skapar såväl förutsättningar som hämningar och har en tendens till att bortse från den sociala verkligheten. Den skapar även dominans, övertygelse och leder ofta till att idéer som skapas tas för givna och inte öppet ifrågasätts.

Skolkulturen kan enligt Persson (2003) även bero på det rådande klimatet på skolan, hur väl de sociala relationerna mellan individerna fungerar, anpassningsförmågan till övriga omgivningen, samt hur skolan samverkar med sina aktörer, både inom verksamheten

och utanför. Författaren menar att dessa faktorer som utmärker en skolkultur lika väl skulle kunna platsa inom olika organisations- och företagskulturer, då de inte märkbart skiljer sig. En betydande faktor som skiljer sig är dock de elever som finns inom skolan. De bidrar själva till skolkulturen och ska betraktas som medskapare i processen. Detta gör den rådande skolkulturen mer komplex, då vidden av variationen mellan olika kulturer blir utbredd.

Maltén (2000) hävdar att varje skola är unik och inte den andra lik. Skillnaderna menar han ligger i den rådande kulturen eller klimatet på skolan. Han menar även att forskare ser begreppet skolklimat som ett samlingsbegrepp för den fysiska och den psykiska miljön. Fenomenen som innefattar samlingsbegreppet kan vara interaktion mellan de olika individerna på en skola, normer, attityder, förväntningar och värderingar. Dessa fenomen går även under beteckningen skolkod och studeras gärna ur ett organisationsperspektiv. Skolkoden ses även som en slags oskriven lag och summerar vad man får respektive inte får göra i det dagliga arbetet. Maltén hävdar vidare att skolkoden är en dominant riktninggivare då det gäller skolans sätt att förhålla sig till verksamhetsplaner. Han menar även att skolkoden både kan befrämja skolutveckling, men även motarbeta den och exempel på detta är enligt Maltén svårigheterna skolorna haft med införandet av nya läroplaner. Den kod som uppfattas på skolan är ofta relativt tydlig och hålls levande av ett fåtal individer av starkare karaktär som betecknas som kodbärare, samtidigt som det finns det motsatta, kodbrytare, dessa arbetar ofta medvetet med att revoltera och bryta rådande skolkod.

Blossing (2000) ger en utförlig beskrivning av hur Arfwedson & Lundman under 80-talet genomförde ett par forskningsprojekt, som var ämnade att kartlägga lärarnas arbetsplatsförhållanden. Cirka 300 lärare från nio olika skolor intervjuades och utgångspunkten för projektet var den så kallade skolkoden. I begreppet tolkade de in lokalt utformade tanke-, tolknings- och handlingsmönster, vilka de ansåg bestämde skolans inre liv och resultat. I detta projekt framkom, enligt Blossings tolkning, att i jämförelse med andra arbetsplatser, så karaktäriseras skolan i hög grad av förändringar och anpassningskrav. Skolan har ett krav på sig att underordna sig påbud från kommun och stat, samt anpassa sig till det lokala samhället. Ytterligare måste skolan anpassa sig till den egna historien och de egna traditionerna. Under projektets gång fann de att en viss samstämmighet bland lärarkollegiet behövdes, för att lärarna i sin tur skulle kunna bemöta eleverna på ett tillfredsställande sätt. En negativ konsekvens av ett mindre samstämmigt lärarkollegiet, skulle medföra att eleverna skulle utsättas för olika budskap, som i sin tur skulle leda till friktion i lärare -elev relationerna. Blossing menar att inom ramen för den lokala skolkoden och dess krav på anpassning, finner man hur även skolledaren starkt påverkas. Det finns dock möjligheter för en skolledare att utmana den rådande ordningen och genom att strategiskt verka inom skolkoden, ta sikte mot att nå utanför den.

Perspektiv på skolutveckling

Berg (i Berg & Scherp 2003) skriver att skolutveckling syftar till bättre resultat och utveckling för både eleverna och lärarna. Författaren menar att skolutveckling ligger på den enskilda läraren och skolan, men det är även deras chans till att ta makten över sitt eget vardagsarbete.

För att en skolutveckling ska kunna äga rum krävs det att skolan själv analyserar organisationen. Utifrån analysen kan skolan påbörja en utveckling som är baserad på just deras behov. Skolutveckling skall även beröra hela det vardagliga arbetet, i alla fall på sikt. Allt arbete som görs i syfte i att utveckla skolan skall dessutom alltid ha eleverna i fokus. Även om skolutveckling skall utgå från den enskilda skolan är det yttre stödet viktigt. Detta med tanke på att skolan är en organisation som har statligt stöd i samhället, men även att skolan är en av de viktigaste instanserna då det gäller att vidbehålla demokratiska värderingar. Scherp (2008a) menar att skolutveckling avser en medveten och kunskapsbaserad omställning som inkluderas i den egna skolkulturen och som syftar till att bli en del av det vardagliga arbetet.

Vidare anser Berg (i Berg & Scherp 2003) att skolutveckling oftast tar sin början ur någon form av kris. Detta på grund av att det är då som människan stannar upp och funderar över hur detta kunde ske. Författaren menar att en kris kan vara förutsättning för skolutveckling, om den hanteras på rätt sätt. Med rätt sätt avses genomtänkta och strategiska beslut. Men om skolan istället blir passiv stärks gamla mönster och vanor.

Folkesson och Längsjö (2004) skriver att läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, Lpo94, och läroplanen för det frivilliga skolväsendet, Lpf94, ger lärarna ett ökat ansvar och arbetssättet skall grunda sig i de erfarenheter och kunskaper som eleverna har. Detta är tvärtemot det system, FoU – modellen, som innebar att olika forskningsresultat skulle omvändas till metoder som sedan skulle användas inom skolan. Genom lärarfortbildning skulle forskares resultat kunna spridas inom skolan. Lärarna blev enligt författarna brickor i ett top-down styrt spel. Forskning ansågs öka kunskapen samt ge svar på de praktiska problem som fanns inom skolan, lärarna själva hade ingen möjlighet att själva påverka kunskapsutveckling.

YLVA-pengar

Folkesson och Längsjö (2004) skriver att samtidigt med Skolverkets stöd till kompetensutveckling skedde en statlig insats från utbildningsdepartementet, YLVA – satsningen. Pengarna från utbildningsdepartementet fördelades under ett tillfälle, detta i relationen till Skolverkets stöd som återkom vart fjärde år. Alla landets grund – och gymnasieskolor inbjöds den 1 oktober 1997 till att delta i projektet som syftade till att utveckla lärarnas yrkesroll. Pengarna skulle även användas i samverkan med högskolan.

168 projekt startades och en utredning av Skolverket (Thomas och Ganesteg, 2002) år 2002 visade att 115 stycken projekt fortfarande levde kvar i någon form. Rapporten påvisade att det fanns fem stycken faktorer som hade en stor inverkan om projektet skulle leva kvar:

1. Förankring – att lärare och skolledningen utformat ansökan tillsammans.

2. Tid och plats – avsättning av tid till projektets planering och genomförande.
3. Samverkan med högskolan – vikten av att föra en dialog med utomstående aktörer, som dessutom kan sätta ord på vardagsarbetet.
4. Dokumentation och utvärdering – dokumentation och kontinuerlig uppföljning visar på en tydlig utvecklingsprocess.
5. Pengar – de skolor som fick ett högre belopp, över 600 000 kr, har fler projekt som levde kvar.

Skolutvecklingens drivkraft

Folkesson (2004) menar att skolutveckling och skolförändring är en långsam process, nya läroplaner tar årtionden och användningen av nya rön inom skolforskning är minimal. Författaren är kritiska till den långsamma utvecklingen och menar att skolan kan vara det organ som utvecklas långsammast i samhället.

Tänkbara förklaringar till skolans långsamma utvecklingsprocess kan enligt Folkesson (2004) vara

att Kunskapen om hur lärare lär och utvecklar kompetens är bristfällig och att relationen lärares lärande och skolors utveckling tas för given i skolutvecklingssammanhang.

(Folkesson 2004, sidan 112.)

Enligt Scherp (2003) är skolutvecklingens drivkraft att söka underlätta och hjälpa barn och ungdomar i deras lärande och utveckling. Detta kan göras genom dagligt arbete vad gällande förändringar i lärmiljön.

Pedagogens möjligheter till reflekterande lärande, reflektion över den pedagogiska verksamheten och den egna rollen i organisationen, menar Scherp (2003) är en central och viktig förutsättning när det kommer till skolutveckling. Med reflektion åsyftas att pedagogen ser tillbaka vad som gjorts och funderar över innebörden och konsekvenserna av de gjorda valen. Folkesson (2004) anser att reflektion leder till funderingar och problemlösningar.

Man kan inte veta utan att handla och inte handla utan att veta.

(Folkesson, 2004, sidan 114).

Men författaren påpekar att det är oerhört komplicerat att kritisera och reflektera över den verksamhet som du själv är en del av. Det är bristen på tid, rädslan att misslyckas, känslor, att kunna se det betydelsefulla som gör reflekterandet komplext. Samtidigt menar Scherp (2003) att ökad medvetenhet inte resulterar i arbetslättnad utan att det snarare leder till nya insikter och nya problem. Men att detta är positivt då ambitionsnivån hos läraren/ledningen/eleverna höjs.

Folkesson med mera (2004) skriver att det krävs mod för att kunna se sina egna handlingar och ödmjukhet för att kunna inse handlingens konsekvenser. För att kunna använda sig av sina förändringar krävs en djupare analys av sitt arbete. Att analysera handlar att belysa sitt arbete inte att skuldbelägga.

Skolutvecklingsteorier

För att kunna arbeta med skolutveckling kan det vara till fördel att använda sig av några av de befintliga teorier som finns.

Frirumsmodellen

Frirumsmodellens bas är enligt Berg (2003), att skolans styrning både är formell och informell, men samtidigt även mångtydig. Författaren tänker sig en symbol, (se fig. 1.), i figuren återfinns ytterligare en symbol, där staten och samhället utgör de yttre gränserna, medan den enskilda skolans ledning utgör de inre. Innanför de inre gränserna finns varje skolas unika skolkultur. En skolkultur består av historia, traditioner, yrkesnormer, socialpsykologiska förhållanden, miljön, etcetera. De yttre och inre gränserna symboliserar de olika maktrollerna som råder inom skolans värld. Det är i samspelet mellan dessa som skolutveckling kan ske. Men det är även här som de outnyttjade frirummen finns att erövra. I och med att ingen skola är den andra lik ter sig frirummen olika från skolan till skola. Det kan enligt författaren vara en fördel för den enskilda skolan att först analysera fram vilka skolans inre och yttre gränser är, på detta sätt är det enklare att erövra frirummet men det hjälper även i skolutvecklingsfrågor.

För att lättare kunna analysera den egna skolan använder sig Berg (2003) av följande frågor:

1. *Vad betingar de yttre gränserna och var går de egentligen?*

Svaren på dessa frågor söks i den explicita och implicita styrningen av respektive i skolan. En metod för att närma sig denna komplexa problematik är dokumentanalys.

2. *Vad betingar de inre gränserna och var går dessa?*

Svaren på dessa frågor kan sökas i analysen av den explicita och implicita ledningen och i skolor som organisationer. Arten av denna ledning avspeglar sig i de kulturer som genomsyrar enskilda skolor och kulturanalys är en metod för att närma sig dessa inre gränser.

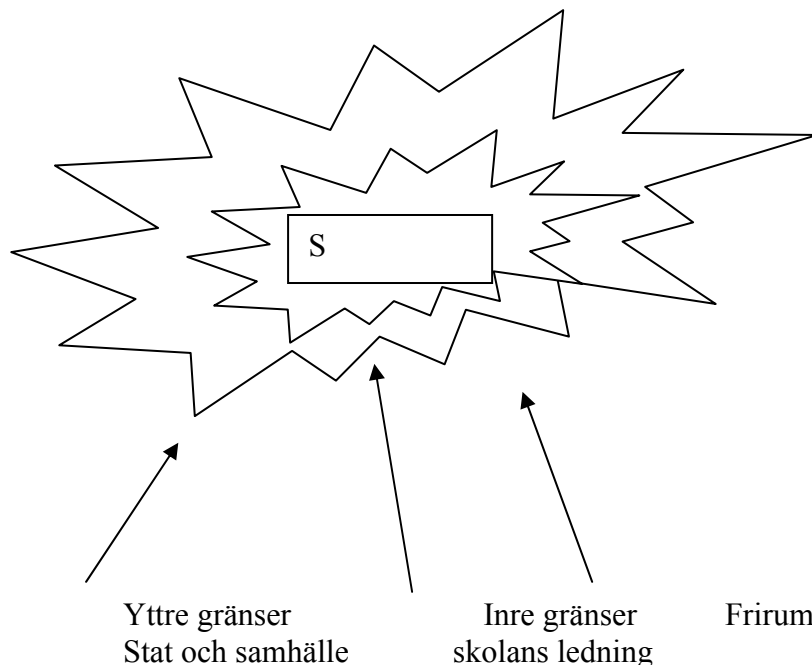
3. *Vilket outnyttjat frirum föreligger och hur ska/kan detta frirum nyttjas? Att arbete med skolutveckling genom skolbaserade utvecklingsgrupper är ett exempel på ett offensivt förhållningssätt grundat på frirumsmodellen. Slutsatsen av detta är att ett lokalt skolutvecklingsarbete kan beskrivas/definieras som ett arbete för elevernas bästa.*

(Berg,2003, sidan 76).

För att visa på hur Frirumsmodellen kan se ut har vi utarbetat en modell.

Fig. 1. Frirumsmodellen. Författarna till studiens figur

S= Skolan

Problembaserad skolutveckling

Genom att söka skapa meningsfullhet och förståelsefördjupande läroprocesser inom skolan är tanken att skapa en ny lärkultur som omfattar alla inom skolan inte enbart undervisande lärare. Problembaserad skolutveckling, PBS, tar sin början, enligt Scherp (2008b) i den inre motivationen och inte i form av krav från inspektioner och kontroller. Skolutveckling förändrar maktbalansen till förmån till de som har mindre. Detta resulterar i ett ökat inflytande inom flera nivåer mer elevinflytande, pedagogerna får större påverkan vad gällande utformning av verksamheten, den lokala skolan får ökad inverkan i förhållande till den centrala nivån. En utjämning av makten betyder inte enligt Scherp att en part får mindre makt utan en större lyhörddhet för andras argument och åsikter skapas.

Scherp (2008b) påpekar att PBS inte handlar om direktiv som kommer uppifrån, nedifrån, inifrån eller utifrån det handlar om mötet mellan uppifrån och nedifrån samt mötet mellan inifrån och utifrån.

Inom PBS anser Scherp (2008b) att följande mönster finns:

1. Hela, eller stora delar av skolan, omfattas av skolutvecklingen
2. Utformningen av arbetet grundar sig i förståelsen av uppdraget.
3. Såväl elever, lärare och skolledare skall ligga som grund för organiseringen av meningsbildande och insiktsfördjupande läroprocesser, vilket innefattar:
  - Problembaserat lärande
  - Erfarenhetslärande; lärande utifrån görande som grund för nytt görande
  - Dialog och utmanande möte
  - Helheter, mönster och avvikelser från mönster som grund för lärande
4. För grund till lärande finns utvärderingen.
5. Lärandet skall dokumenteras
6. Lärandeorienterat skolledarskap
7. Lärdomarnas påverkan på organisationsstrukturen

Tankar under skolutveckling

Oavsett vilken teori som väljs att arbeta efter menar Scherp (i Berg & Scherp 2003) att det är viktigt för den enskilda skolan att själv formulera egna framgångsfaktorer, en

modell fungerar inte i alla miljöer och sammanhang. Varje skolutvecklingsprocess har unika förutsättningar och därmed kan behöva unika metoder. För att kunna möta elevernas livsvärld menar författaren att undervisningsmetoderna måste anpassas, detta kan göras genom att arbeta ämnesöverskridande, interaktivt, i grupper. Scherp anser att elevernas livsvärld sällan är skolämnesindelad.

Folkesson (2004) skriver att dagens lärare har tillförts nya uppgifter inom sitt yrke, det är inte enbart undervisning som en lärare skall hantera. Läraryrket idag innebär snabba förändringar, nya uppgifter, snabb tillgång till ny information, skolutveckling, måltolkning, arbetslagsutveckling, mentor för elever och nya lärare samt utveckla lärande miljöer. Folkesson menar att alla nya arbetsuppgifter som lärarna fått gör att gamla arbetsmetoder ifrågasätts. Bland annat skriver författaren att samarbetet med andra yrkesgrupper kräver en annan metod än tidigare. Alla nya metoder gör att lärarkårens åldersmässiga splittring blir mer tydlig. Den äldre generationen utbildade sig för ett livslångt arbete medan dagens generation för ett livslångt lärande. Olika generationer har enligt författaren olika syn på mötet med eleverna och undervisningen.

Skola och forskning

För att kunna skapa mer teoriförankrad förhållningssätt och en skolutveckling som grundar sig på kunskapsbildning, menar Folkesson (2004) att behovet av att samarbetet mellan lärare och forskare blivit större. Det talas om läraryrkets professionalism och forskningsanknytning inom utbildning och fortbildning. Forskningen tros vara till hjälp för lärare att få distans till den dagliga pedagogiska verksamheten. För att kunna göra forskningen mer applicerbar inom skolan måste rapporterna bli mer lättbegripliga. Det är inte sällan som vetenskapliga texter använder sig av ord och begrepp som en ovan läsare inte förstår. Därmed krävs det, enligt författaren, både tid och vana att förstå nya rön, tid och vana som lärare idag inte hinner med. Detta är ett problem som uppmärksammas och fler artiklar har publicerats i populärvetenskapliga former och även tryckts i förenklade former. Men problemet med detta menar Folkesson, är att dessa artiklar då tas som en generell sanning, lärarna känner inte igen sig i den förenklade skolmiljö som beskrivs. Därmed är inte bara resultatet viktigt utan även tillvägagångssättet, det vill säga metoden.

För att forskning skall kunna bidra till skolutveckling menar Folkesson (2004) att skolan inte betraktar resultatet som en absolut sanning. Forskning är ett sätt och en tolkning att förklara en komplex verklighet. Forskningens avsikt är inte att resultatet skall vara applicerbart i alla miljöer utan att lärare skall kunna betrakta sin egen praktik och erfarenheter på ett annat sätt än tidigare.

Aktionsforskning

Rönnerman (1998) menar att praktiken i skolan är mycket mer komplex än vad resultaten av tidigare forskningar påvisat och därigenom blivit missvisande. Backlund med flera (2001) hävdar att tidigare forskning som gjorts varit politiskt styrd eller beställd av en organisation, vilket enligt Rönnerman, kan ligga till grund för att lärarna känt sig uteslutna och som objekt. Hon menar att det tidigare fanns en trend i att forska *om* skolan och *om* lärare, men under 80-talet började forskare uppmärksamma detta och ställde sig mer kritiskt till metoden. Paradigmskiftet inom pedagogisk forskning kom enligt Rönnerman (1998) i samband med att forskningen lade fokus på lärare som subjekt, där studierna utfördes i skolan och tillsammans med lärare och skulle påvisa ett mer nyanserat perspektiv av skolans komplexitet. Backlund m.fl. (2001) menar att

kombinationen forskning och praktik resulterar i en mer effektiv utveckling och att syftet med studierna är att resultatet ska bli både nyttig och teoretiskt intressant. Genom att forskaren och praktikern för ett samarbete skapas en gemensam kunskapsbildning som grundar sig på ett jämlikt och interaktivt synsätt. Genom aktionsforskning skapas en kunskap med en hög vetenskaplig kvalitet.

Författarna menar dock att kombinationen kan bli problematisk då det är svårt att förena kraven på utveckling och att man uppnår främst en kortsiktig praktisk nytta, medan strävan inom traditionell forskning alltid ligger på en långsiktig generell kunskapsutveckling. Konsekvensen av ett samarbete mellan forskare och praktiker kan resultera i att praktiken får övertag, eller att forskningen blir styrande och ingen praktisk utveckling sker. Gummesson (1985) menar att till skillnad från en forskningsförankrad aktionsstudie kan renodlade forskare riskera ”att komma in i en forskningens onda cirkel” (s 43). Med detta menar han att forskare har en tendens att citera varandra, vilket leder till ett stort avstånd till de som forskningen gäller och inte kan ligga till grund för någon förändringsprocess. Rönnerman (1998) påvisar dock att i en forskningsbaserad aktionsstudie strävar man efter att framhäva processen, där innehållet synliggörs och ligger till grund för att medvetet reflektera och utveckla dilemman i den vardagliga praktiken. Förenklat menar hon att läraren bedriver utvecklingsarbeten i den egna verksamheten.

Interaktivforskning

Interaktiv forskning syftar enligt Larsson (i Aagard Nielsen & Svensson 2006) till att skapa ett samarbete. Det är inte enbart forskaren som skall vara aktiv utan det finns alltid en medskapare. För att lättare kunna utveckla interaktiv forskning skriver författaren att följande frågor bör reflekteras över:

- Kommer inblandningen av deltagarna ge en positiv vinkel till forskningens process?
- Vilka tillgångar kommer att behövas, i frågan om tid och pengar? Och vilken sorts av stöd kommer du att behöva?
- Är du, som forskare, förberedd på att bli en del av en gemensam lärningsprocess tillsammans med deltagarna?

Författaren skriver även att en kombination av kvalitativ och kvantitativ forskning kommer att tillfalla studien styrka. Det måste, enligt Larsson (i Aagard Nielsen & Svensson 2006) etableras en tillit till forskaren, och forskaren måste känna sig bekväm med att ha en nära kontakt med deltagarna. Men det måste även finnas plats för kritik, kritik till situationen och organisationen. Därmed är det viktigt att samarbetet ger utrymme för detta.

Metod

Kapitlet kommer att ta upp de olika delar som rör metod och genomförande av studien. Enligt Rienecker och Jorgensen (2008) är grunden i all vetenskap metod och systematik. De menar att inom varje ämne finns olika metoder/redskap som kan användas i studiens olika faser. Författarna anser att metodavsnittet bör innehålla motiveringar för de olika metodvalen, det är denna struktur som kommer att användas. Metodkritik bearbetas under metoddiskussion.

Kvantitativ kontra kvalitativ forskning

Enligt Bell (2000) går det först efter att syftets utformning, frågeställning och problemformulering att fastställa vilken metod som kommer att användas. Utifrån syftets utformning valdes en studie av metodtrianglerisk form. Stukat (2005) beskriver en metodtrianglering som användandet av flera metoder/källor. Syftet med att använda olika källor/metoder är att belysa problemet ur olika aspekter samt att metoderna kan komplettera varandra. Metodtriangleringen i denna studie innehåller både kvalitativa och kvantitativa former. Vi har konstaterat att denna form skulle svara bäst på mot syftet och frågeställningarna.

Den kvantitativa metoden valdes då en allmän uppfattning på den berörda skolan skulle påvisas. Kvalitativ studie är enligt Patel och Davidsson (2003) att föredra då attityder skall undersökas. En kvalitativ studie syftar även till att skaffa en djupare förståelse än vad som kan ges vid en kvantitativ studie. Vi ville först se vilka allmänna inställningar som fanns för att sedan söka förklaringar, därmed genomfördes först den kvantitativa delen. Patel och Davidsson (2003) skriver att det inte finns några normer att följa vid en kvalitativ studie, då metoder varierar ofta mellan olika studier. Allmänna data som används vid kvalitativa studier är intervjuer, enkäter, böcker samt observationer. Dessa metoder medför att en studie av detta slag är tids- och arbetskrävande.

Till denna studie har det valts att använda kvantitativa enkäter samt kvalitativa intervjuer.

Kvantitativa enkäter

Enligt Bell (2000) är det betydligt enklare att analysera en fråga om den är välstrukturerad. Den här studien eftersträvades att meningarna skulle vara välformulerade och att orden skulle innehålla så få värderings tolkningar som möjligt. Detta på grund av att alla människor, enligt Bell, tolkar och värderar ord olika. För att inte respondenterna skulle kunna tolka in allt för mycket i frågorna valde vi att genomföra det som Patel & Davidsson (2003) beskriver som *enkät under ledning*. Enkät under ledning innebär att intervjuaren söker upp respondenterna för att kunna ställa

frågorna men även för att kunna förtydliga eventuella frågetecken.

Kvantitativa enkäter valdes på grund av frågeställningarnas utformning. Syftet var att uppmärksamma de uppfattningar som fanns på hela skolan. För att kunna göra detta är enkät ett sätt att nå många på. Utifrån enkäterna kunde intervjuerna sedan utformas på ett mer konkret sätt.

Enkäten utformades med det som Trost (2007) benämner som strukturerade frågor, det vill säga frågor med svarsalternativ, med den näst sista frågan som undantag. Anledningen till att inte öppna frågor användes, var att det tekniskt är väldigt tidskrävande att analysera skrivna enkäter och att vi befarade att bortfallet skulle bli mycket större då det tar mer tid för respondenten att uttrycka sig i skrift. Om respondenterna hade fått uttrycka sig i skrift finns risken att enkäterna blivit kvalitativa istället för kvantitativa. Ytterligare en anledning till de fast svarsalternativen var att vi först ville få en allmän uppfattning om skolan för att sedan i intervjuerna söka bakomliggande faktorer kring svaren. Anledningen till att näst sista frågan var en öppen fråga var att respondenterna skulle få chansen att tillägga eller förtydliga något om det ansågs att det behövdes.

Vad gällande enkäter menar Bell (2000) att det är viktigt att tänka på att frågorna inte är ledande, värderande eller hypotetiska. Författaren menar att dessa frågor är svåra att analysera då orden kan vara känsloladdade och därmed tolkas olika av respondenterna och intervjuaren. Hypotetiskafrågor kan innebära att svaren som ges inte är användbara. Oanvändbara svar menar Bell är vanligt förekommande.

Kvalitativa intervjuer

Stukát (2005) skriver att forskningsintervjuer har större och andra krav gentemot ”vanliga” intervjuer som kan förekomma inom medievärlden. Inom forskningsintervjuer måste författaren motivera frågornas relevans men även hur tolkningar av svaren skett. Hur frågorna är utformade är en avgörande del, författaren menar att öppna frågor ger respondenten en större möjlighet att kunna förklara och ge exempel. Men det bör påpekas att detta kan resultera i att det blir svårare att jämföra respondenternas svar, gentemot intervjuer med mer stängda frågor. Patel och Davidsson (2003) skriver att kvalitativa intervjuer kan lyfta fram det allmänna och det speciella i respondenternas värld och att detta sedan kan vara användbart för att beskriva respondenternas tillvaro på ett mer utförligt sätt.

Till denna studie har intervjufrågorna strukturerats i tre teman, (se bilaga 3) . Teman arbetades fram utifrån brainstorming. Vi började med att analysera syfte och frågeställning för att komma fram till vilka gemensamma områden som fanns. Vi hade sen tidigare bestämt att själva frågeställningarna inte skulle vara med som en självklar fråga då vi ville ha svar utifrån olika nivåer. Med olika nivåer menas att vi sökte efter svar på en fråga med utgångspunkt i olika teman, exempelvis ur den egna respondentens värld men även från ett samhällsperspektiv. För att få en mer livfull intervju ville vi inte ställa frågor utan syftet var att få varje intervju likt en dialog.

Som Stukát (2005) skriver ägde intervjuerna rum i en miljö som kändes bekväm för både intervjuarna och respondenterna. Denna miljö kom att vara i skolan där studien

genomfördes.

Bell (2000) menar dock att tidsaspekten är oerhört viktig att tänka på. Under en intervju kan mycket hända och gå fel. Författaren menar att det är upp till intervjuaren att beräkna hur lång tid intervjun kan ta och ta med att respondenten kan komma efter utsatt tid, intervjun kan bli avbruten med mera.

Forskningsetik

Stukát (2008) skriver att inom varje undersökning återkommer frågor rörande etiska principer. Han påpekar att det måste råda en balans mellan forskarens möjlighet att driva studien och respondenternas individskydds krav. Vetenskapsrådet (2002) menar att utifrån informationskrav, samtyckeskrav, konfidentialitetskrav samt nyttjandekrav kan individskydds kravet upprätthållas.

Vetenskapsrådets (2002) krav på Information innebär i denna studie att författarna skall informera deltagare angående deras frivilliga medverkan. I denna studie informerades alla berörda parter om studiens syfte, detta för att minska missförstånd men även för att öka viljan till att stödja studien. Informationen skedde både i form av mailutskick och information i skolans veckobrev i samverkan med skolans huvudrektor samt personlig information i samband med enkäter och intervjuer. Dessutom gav vi skolans huvudrektor en möjlighet att i slutskedet av arbetet påverka dess innehåll genom att arbetet skickades via mail. Målet var att alla berörda på skolan skulle vilja att vi genomförde studien samt att de såg fördelen med studiens syfte.

Samtyckeskravet innebär enligt Vetenskapsrådet (2002) att forskaren skall på något sätt inhämta deltagarnas samtycke. Vetenskapsrådet tillägger att alla studier/rapporter är av unik karaktär och att samtycket kan inhämtas på olika sätt. I denna studie har samtycke i första hand inhämtas av huvudrektor och sedan har alla övriga deltagare fått medge sitt samtycke personligen vid tillfrågning. Samtyckeskravet innebär även att alla respondenter deltar på sina villkor. Om någon respondent väljer att avbryta skall detta inte ha några negativa påföljder. I första hand tillfrågades respondenterna om de var villiga att delta i en enkät om svaret var av positiv karaktär genomfördes enkäten och den sista frågan berörde om de ville medverka i en kvalitativ intervju. Efter enkätens genomförande ägde ett urval rum bland de som accepterat att ställa upp på en intervju. I anslutning till att respondenterna tillfrågades att delta i intervjun tillfrågades om de fortfarande var positiva till medverkan.

Vetenskapsrådet (2002) menar att konfidentialitetskravet berör frågor rörande hantering av personuppgifter. Personliga uppgifter av etisk karaktär skall lagras på ett sådant sätt att det inte skall gå att verifiera de deltagande personerna. Det skall vara omöjligt för utomstående att få information om respondenterna. I denna studie har inga personuppgifter av något slag insamlats utöver namn och kontaktuppgifter på enkäterna. Dessa uppgifter förstördes efter att data analyserats och respondenter till intervjuerna valts. Intervjupersonernas personliga uppgifter var för denna studie inte relevant och i resultatet kommer de fyra respondenternas svar vävas samman så att inga personliga uppgifter går att spåra.

Nyttjandekravet innebär utifrån Vetenskapsrådets (2002) krav att den information som insamlas för studiens syfte inte får användas för kommersiellt bruk eller för andra icke-vetenskapliga ändamål. Syftet med studien är delvis att den berörda skall ges förslag på tillvägagångssätt inom utvecklingsarbeten och hur de sedan väljer att använda denna information är upp till skolan. Men den information som insamlas av författarna använts enbart i samråd med berörda parter.

Validitet och reliabilitet

Enligt Stukát (2005) innefattar reliabilitet kvalitén på metodvalet. Utifrån de kvantitativa enkäter anser vi att vi har kunnat få ett tillförlitligt resultat som visar på den allmänna attityden som finns på skolan, detta grundar vi på det höga antal enkätsvar som vi kunde tillgodogöra oss. För att öka reliabiliteten vad gällande de kvalitativa intervjuerna genomfördes, som tidigare nämnt, en pilotstudie. En pilotstudie kunde även underlätta för enkäten då det fanns ord som behövdes förklaras för respondenterna. Vi ansåg att ett kvantitativt mätinstrument skulle ge en låg reliabilitet vad gällande frågeställning två och tre därmed valdes ett kvalitativt instrument för att på så vid öka reliabiliteten på studien. Stukát (2005) menar att ordet mätning ofta har en naturvetenskaplig klang, men menar dock att ordet är fullt användbart även inom kvalitativa undersökningar som är tolkningsbara.

För att kunna beskriva validiteten anser Stukát (2005) att det måste undersökas om mätinstrumentet beskriver som det syftar att beskriva. Utifrån svaren från enkäterna samt intervjuerna anser vi att vi fick en hög reliabilitet samt att de påvisade det som efterfrågades i syfte och frågeställning, det vill säga hög validitet. Det skall dock påpekas att det kan ha varit så att de tillfrågade, både i enkäten och i intervjuerna, inte talade sanning. Respondenternas svar kan ha påverkats både av skolans värderingar samt hur de tror att vi, det vill säga författarna, vill att de skall svara. Om respondenterna inte talade sanning har studien en låg validitet. För att i möjlig mån kunna säkra att validiteten på studien var hög utformade vi intervjuteman efter syfte och frågeställning.

Det resultat som studien visar på kan inte klassas som generaliserbarhet då det enbart visar den specifika skolans attityder. Därmed blir studiens resultat något svagare. Men vi anser dock att studien fortfarande kan benämnas som relaterbarhet, en svagare formulering av generaliserbarhet enligt Stukát (2005).

Även fast studien inte är generaliserbar menar vi ändå att studiens innehåll och slutsats kan vara användbar för andra skolor. Det som stärker studien är att urvalet är representativt på skolan, ca 75 % av skolans personal tillfrågades vid enkäten. Men vad gällande intervjuerna var urvalet betydligt mindre, enbart fem intervjuer varav en pilotstudie genomfördes. Men i och med att intervjuerna var av kvalitativ karaktär går det ej att fastställa om detta innebär en lägre validitet.

Metodval

För att kunna ge validitet åt studiens resultat har empiriskt material, som enkäter och intervjuer insamlats. Utifrån syftets utformning valdes enkätundersökning med kvantitativ inriktning samt intervjuer ur en kvalitativ synvinkel som metod. Enligt

Stukát (2005) ges det genom en större grupp, större möjligheter till att genrealisera, samt ger det resultatet en större trovärdighet.

Urval

Den berörda skolan valdes utifrån följande kriterier, alternativen är inte rangordnade:

– *Prakiskt urval.* Valet av skolan skedde genom geografisk praktikalitet.

Tillgänglighet. För att kunna genomföra en interaktivforskning krävs ett nära samarbete. Vi ansåg att samarbetet skulle bli starkare om det fanns en kontinuerlighet i besöken och denna kontinuerlighet skulle vara svår att uppnå om skolan låg långt bort från våra hem.

– *Villighet.* Det är ytterst viktigt i en interaktivstudie att alla parter vill ta del av studien därmed valdes en skola som var intresserad av och såg ett syfte med vår studie.

– Den aktuella skolan valdes även utifrån från *vår framtida behörighet* att verka som lärare.

Till enkätundersökningen skedde tillfällighetsurval. Bell (2000) skriver att alla forskare är beroende av att det finns respondenter som är villiga att medverka i studien. Forskaren tvingas ibland nöja sig med att fråga de personer, i vårt fall den berörda skolan, som är anträffbara och som är villiga att medverka. Som beskrevs under begreppsdefinitioner anser vi att en skola är mer än den pedagogiska personalen och därmed tillfrågades alla yrkeskategorier som är verksamma inom skolan. Skolan hade 100 anställda och av dessa deltog 75 stycken i enkäten.

Urvalet till de fem intervjuerna baserades på enkätsvaren. Med tanke på att syftet med studien är att söka skapa ett framåtsträvande arbete valdes personer delvis som hade haft tidigare erfarenheter av ett integrerat samarbete med lärarstudenter/forskare men vi ansåg att det viktigast var att respondenten hade ett framåtsträvande tänk och som var positivt inställd till att medverka i studien.

Pilotstudie av intervju

För att kunna testa intervjuteknik, hjälpmedel, frågornas utformning med mera anser Patel och Davidsson (2002) att det kan vara till en fördel att genomföra en pilotstudie. En pilotstudie skall motsvara den påtänkta undersökningsgruppen men i en mindre version. Respondenten till pilotstudien valdes efter samma kriterier som de övriga respondenterna.

Inför pilotstudien hade vi bestämt att även denna skulle spelas in, för att kunna testa inspelningsutrustningen. Cirka en vecka innan pilotstudien skulle äga rum testade vi att intervjua varandra och under intervjun användes ett tydligt och gestikulerande kroppsspråk. Detta på grund av att det förekommer att respondenter lägger handen för munnen när de talar, lutar sig bakåt när de tänker, vi ville helt enkelt testa om mobiltelefonen som användes klarade av denna typ av kroppsspråk.

Det genomfördes en pilotintervju då osäkerhet fanns om respondent uppfattade teman så som det var tänkt men även om svaren blev mer beskrivande och djupa. Syftet var även att själva kunna öva på intervjuteknik.

Båda författarna medverkade vid intervjun. Intervjun spelades in på en mobiltelefon och lokalen hade respondenten valt. Utifrån Patel och Davidssons (2002) rekommendationer att en pilotstudie skall vara så lik den egentliga studien som möjligt visste inte

respondenten om att detta var en pilotstudie. Anledningen till att respondenten inte var medveten om pilotstudien var även att vi befäradade att engagemanget skulle falla hos respondenten.

Utifrån pilotstudien kunde det konstateras att teman var stora och att respondenten hade eleverna som utgångspunkt och inte sin egen yrkesroll som vi hade önskat. Teman omformulerades inte utan det valdes att lägga större förklarande vikt vid att det är ur respondentens yrkesroll som svaren skall besvaras.

Pilotstudien är ej en del av resultatet.

Genomförande

En interaktiv forskning syftar till att både forskarna och skolan är en del av undersökningen. Därmed kommer intervjuer och enkäter utgöra en grundläggande del av studien.

Genomförande av enkäter

Enkätens syfte var att fånga en majoritet av de anställdas, på den berörda skolan, uppfattning kring skolutveckling som är i interaktion med lärarstudenter/forskare. För att på ett effektivt sätt kunna göra detta valdes det att besöka skolan och personligen besöka de anställda. Innan enkäterna genomfördes hade ett mail, (se bilaga 1), sänts ut till alla anställda. I mailet beskrevs vilka vi var samt studiens syfte. Mailet skickades ut med hjälp av skolans rektor. Syftet med informationen var att den anställda skulle veta vilka vi var när vi sedan kom och besökte skolan. Information om våra kontaktuppgifter uppgavs även så att respondenterna kunde återkomma om det fanns några frågor kring studien.

Innan enkäten genomfördes presenterade vi oss inför varje respondent, detta på grund av att alla kanske inte hade fått informationen om oss. Enkäternas frågor lästes upp för den individuella anställda av författaren. Det var även författaren som fyllde i enkäten, detta för att göra genomförandet så smidigt och snabbt som möjligt men även för att kunna utveckla och förklara om det uppstod några frågor. Varje enkät tog cirka två-tre minuter beroende på respondentens svar men även om förklaring behövdes. Enkäterna genomfördes under två omgångar med cirka en veckans mellanrum. Den första var under en förmiddag och den andra under en eftermiddag.

Genomförande av intervjuer

I samband med enkätens genomförande fick respondenterna frågan om de ville delta i en intervju med kvalitativa inslag. Utifrån dessa svar kom fem respondenter att kontaktas för intervju, varav en var pilotstudie. Kontakten skedde via telefon där vi återigen presenterade oss och studiens syfte. Respondenterna blev tillfrågade om de fortfarande var villiga att medverka i en intervju av kvalitativ inriktning. Vi gav förslag på en vecka och respondenterna fick utifrån detta ge förslag på dag och tid. Alla respondenter bokades in under tre dagar under samma vecka. Respondenterna uppgav även vart vi skulle mötas upp på skolan.

Innan varje intervju påbörjades presenterades studiens syfte men även intervjuens

inriktning och avsikt. Det förklarades även att respondenten var helt anonym för läsaren samt att inga namn kommer att återges. Respondenten fick även ge sitt samtycke till att intervjun spelades in. Vid intervjuerna medverkade båda författarna. En av oss hade huvudansvaret för att ställa frågorna medan den andra skulle koncentrera sig på kroppsspråk men även på eventuella följdfrågor. Varje intervju varade mellan 40-55 minuter.

Alla fyra respondenter var lärare, men i och med att alla yrkeskategorier representerades i enkäten kunde intervjurespondenterna lika gärna ha varit från en annan yrkesgrupp inom skolan.

Metodanalys

Sammanställningen av data kom att ske fortlöpande, det vill säga att enkäterna sammanställdes efter att de genomfördes samt att efter varje intervju ägde transkribering rum. Varje intervju skrevs ut ordagrant för att kunna göra korrekta citathänvisningar men även för att kunna analysera data i efterhand. Transkriberingen delades lika mellan oss, vilket innebär att vi transkriberade två intervjuer var. Analysen av intervjuerna gjordes dock tillsammans.

Det som söks i frågeformuläret och intervjuerna är pedagogernas uppfattningar kring det berörda ämnet. Med hjälp av metodtriangleringen kan vi säkerställa en generell attityd kring ämnet samt synliggöra ett mer djupgående förhållningssätt. Brainstormingen gjordes gemensam och resulterade i tre olika huvudgrupper med tillhörande underrubriker.

Svaren grupperades utifrån de tre teman som använts i intervjuerna. Dessa var:

- *Beskriv utvecklingsarbetet här på skolan*
- *Tankar kring ett integrerat utvecklingsarbete med utomstående*
- *Tankar kring skola och samhälle*

Efter grupperingen utformades underrubrik, utifrån respondenternas fokusområden. Detta resulterade i rubrikerna deltagande, behov, möjligheter och hinder.

Metoddiskussion

Vi har valt att redovisa resultatet av de kvalitativa intervjuerna under våra frågeställningar, då vi genom teman ville få ett vidare och djupgående perspektiv av ett integrerat samarbete med utomstående aktörer.

För att söka nå alla anställda kunde ett mail skickats ut till de som ej svarat, men detta skulle medför minst två större problem. Det första problemet var att det enbart var de anställda som var villiga att ställa upp på en intervju som vi tog namn och telefonnummer på, det skulle alltså bli omöjligt att fastställa vilka som mailet skulle skickas till. Ett annat problem med mail är att syftet med enkäten var att synliggöra de anställdas uppfattningar och ett mail skulle ge dem chansen att överanalysera frågorna

och den spontana reaktionen skulle försvinna. I och med att detta är en interaktiv studie anser vi även att det är en fördel om skolan vet vilka vi är, inte bara via mail utan även till person. Vi valde att båda medverka vid alla intervjuer då vi såg fördelar med att kunna sitta tillsammans och analysera svaren. Denna intervjuform bidrog till ett öppnare diskussionsklimat, då vi alla tre blev medskapare i processen.

Enligt Patel och Davidsson (2003) bör en metodbeskrivning innehålla eventuell förundersökning, beskrivning av individer, teknikerna för insamlande av information, tillvägagångssätt samt eventuella bortfall. Det var denna struktur som kom att användas. Metoden, som innehåller både intervjuer och enkäter benämns som metodtriangulering. Stukát (2005) menar att det är lämpligast att välja metodval efter forskningsproblem och att det finns en risk för att man fastnar i en metodtradition som lätt begränsar sig till rådande tid eller rådande förhållningssätt. Han menar vidare att genom att kombinera olika metoder kan de komplettera varandra och vilket är ett tillvägagångssätt för att få ett så allsidigt perspektiv som möjligt på området man tänkt bearbeta. Enligt författaren så kan metoden leda till ett bredare och mer generaliserbart resultat, då användandet av fler metoder ökar chanserna att belysa problemet grundligare och på så vis tränga djupare in i problemet. Vi anser att genom användandet av denna metod har vi åstadkommit vad vi syftat till. Det vill säga att vi dels kunnat fastställa en allmän inställning kring interaktivt arbete och utifrån de kvalitativa intervjuerna sett möjliga utvecklingsområden. Enligt Stukát är det nödvändigt att det problem som skall studeras tydliggörs iform av noggrann utvald metod. Vi kan se att i en metodtriangulering är detta extra viktigt då de olika metoddelarna skall svara mot olika syften.

För att förbättra studien ytterligare anser vi att det skulle gynnat processen om en pilotstudie av enkäterna gjorts. Detta skulle ha förhindrat att eventuella frågor missuppfattades. Vi åtgärdade detta med att som tidigare nämnts, vara närvarande för att kunna förklara och tydliggöra frågorna. Denna problematik uppmärksammades av oss under studiens gång, vilket var anledningen till att en pilotstudie av de kvalitativa intervjuerna gjordes.

Vidare anser vi att interaktionen med skolan kunde utvecklats. Det som vi har gjort för att underlätta samarbetet, mellan oss och skolans huvudrektor, är att vi kontinuerligt skickat uppdateringar om processens gång. Vi har dessutom skickat arbetet i slutfasen med önskan om kommentarer som kunde ha påverkat arbetets utgång. Dessa kommentarer har helt uteblivit, vilket vi anser är synd då dessa kunnat ge en tyngd åt interaktionen.

Resultat och analys

Denna studie visar på skolans inställning till ett integrerat samarbete med utomstående aktörer. Resultatet presenteras, både från enkätundersökningen och de kvalitativa intervjuerna, som utförts på den berörda skolan. På grund av syftets utformning, kommer enkäten att redovisas först då vi ämnar visa på skolans allmänna inställning. De kvalitativa intervjuerna kommer att redovisas utifrån de två sistnämnda frågeställningar, som utgör påverkande faktorer samt ett utvecklingsarbete för förbättrad samverkan mellan skola och forskning. Upplägget vilar på att vi vill med säkerhet kunna fastställa att resultatet svarar mot syftet.

I enkätredovisningen har vi valt definitionen avstått svar istället för bortfall. Avstått svar representerar de som fått frågan om att delta i enkäten men avstått.

Bägge resultatredovisningarna kommer medvetet att innefatta analyser som behandlar våra tolkningar.

Enkätredovisning

Enkätfråga 1, Har du någon gång deltagit i ett utvecklingsarbete i interaktion med lärarstudent/forskare?

Totalt	Ja	Nej	Avstått svar
75	16	45	14

Resultat: Majoriteten av respondenterna har inte deltagit i något utvecklingsarbete som är i interaktion med lärarstudent eller forskare.

Analys: Resultatet menar vi påvisar att kontakten mellan skolan och högskola/universitet är bristfällig. Vad vi inte kan utläsa är om ett nej, står för motvilja eller brist på förutsättningar. Likväl kan vi inte med säkerhet veta om de som har deltagit, gjort så frivilligt.

Enkätfråga 2a, För ni på skolan diskussioner kring utvecklingsarbete?

Totalt	Ja	Nej	Avstått svar
75	55	6	14

Resultat: Respondenternas svar visar på stor majoritet, att diskussioner kring utvecklingsarbete på skolan förs.

Analys: Trots en övervägande majoritet går det inte att veta på vilken nivå, i vilken form eller hur ofta dessa diskussioner förs.

Enkätfråga 2b, Om ja, Diskuteras olika pedagogiska tillvägagångssätt inom utvecklingsarbetet?

Totalt	Ja	Nej	Avstått svar
55	45	9	1

Resultat: I diskussionerna kring utvecklingsarbete anser majoriteten att olika pedagogiska tillvägagångssätt diskuteras. En respondent har avstått att svara.

Analys: Respondenterna visar på att det förs diskussioner i ämnet, men begreppet ”pedagogiska tillvägagångssätt” kan ha tolkats ur olika perspektiv.

Enkätfråga 2c, Kan du ge några exempel?

40st respondenter har gett exempel som övervägande syftar på diskussioner inom det egna arbetslaget.

Resultat: 40 av 45 respondenter från föregående fråga, har kunnat ge exempel på pedagogiska tillvägagångssätt.

Analys: Vi kan konstatera att respondenternas tolkning av begreppet ”pedagogiska tillvägagångssätt” syftar på diskussioner inom det egna arbetslaget.

I och med att diskussionerna förs inom de egna arbetslagen påstår vi att de inte tillhör skolans övergripande diskussioner. Det framkommer även att alternativa arbetsmetoder inte diskuteras.

Enkätfråga 3, Har du någon gång känt ett behov av att ta hjälp av utomstående aktörer i din yrkesroll?

Totalt	Ja	Nej	Avstått svar
75	50	11	14

Resultat: En majoritet av de tillfrågade har någon gång, i sin yrkesroll, känt ett behov av att ta hjälp av utomstående aktörer. Det framkommer även att 11 stycken förlitar sig på befintlig kompetens.

Analys: Vi vill uppmärksamma att majoriteten, 50 stycken, känt ett behov av att ta hjälp av någon utomstående, men att det enbart är 16 stycken (fråga 1) som nyttjat resurser utanför skolan. Ytterligare ser vi att 11 stycken tillfrågade förlitar sig på den befintliga kompetensen som skolan och/eller det egna arbetslaget besitter.

Enkätfråga 4, Ser du några möjligheter med ett integrerat samarbete med lärarstudent/forskare?

Totalt	Ja	Nej	Avstått svar
75	50	8	17

Resultat: De flesta tillfrågade menar på att de ser möjligheter med ett integrerat samarbete. Utöver de 14 respondenter som avstått att svara på hela enkäten, har det i denna fråga tillkommit ytterligare tre personer som valt att avstå svar.

Analys: Överlag anser vi att skolans personal verkar positiva till integrerad samverkan. Vi förbryllas över hur åtta stycken av dem inte anser sig se några möjligheter alls. Kan detta bero på, vad vi tror är, en kunskapslucka i ämnet? På grund av eventuell bristfällig erfarenhet i ämnet, tror vi att de tre tillkomna respondenterna som avstått svar, inte kunnat förhålla sig till frågan.

Enkätfråga 5, Ser du några hinder med ett integrerat samarbete med lärarstudenter/forskare?

Totalt	Ja	Nej	Avstått svar
75	25	35	15

Resultat: Antalet respondenter som svarat ja och antalet som svarat nej, skiljer sig till viss del, men det finns ingen övervägande majoritet.

Analys: Genom att jämföra resultatet från fråga 4, med fråga 5, menar vi att de som svarat att de ser möjligheter även kan se hinder. De som menar att inga möjligheter finns, borde enligt oss gå under kategorin ”ja, vi ser hinder”. Vi menar även att resultatet kan uppfattas med jämvikt, men det är mer troligt, enligt vår tolkning, att majoriteten av personalen har ett problematiserat tänkande och förmåga att metareflektera, det vill säga kunna reflektera över reflektionen.

Enkätfråga 6, Finns det något som du vill tillägga?

32 stycken respondenter valde att lämna en kommentar

Enkätfråga 7, Hur skulle du ställa dig till att bli kontaktad för en ytterligare intervju med kvalitativ inriktning?

36 stycken respondenter gick med på att bli kontaktade för en intervju.

Resultat: Detta resultat visar på att majoriteten tog sin chans att förklara, vad de ansåg vara den grundläggande faktorn till ”hinder”. Återkommande och övervägande svaret på denna fråga var att de såg tiden som ett stort hinder.

Analys: Vi vill påstå att ”tiden”, som ansågs vara ett hinder, förmodligen påpekas av respondenterna, med anledning av en okunskap. Okunskapen tror vi grundar sig på att de inte är medvetna om hur ett interaktivt utvecklingsarbete skulle kunna se ut.

Sammanfattning av enkätredovisning

- Vad är den allmänna inställningen, hos personalen på den valda skolan, till ett utvecklingsarbete integrerat med lärarstudenter/forskare?

Genom enkätredovisningen kan vi utläsa några tydliga drag som kan representera den allmänna inställningen. Vi menar att skolans personal har en allmän positiv inställning, samt känner ett behov av ett integrerat utvecklingsarbete. Men även att det finns en tydlig brist gällande erfarenheter kring hur ett sådant arbete kan se ut, till exempel i

form av olika sorters integrerade samarbeten med utomstående aktörer.

Intervjuredovisning

Utgångspunkten för denna intervjuredovisning görs utifrån enkätresultatet. Genom denna har det framkommit att den allmänna inställningen på den valda skolan påverkas av;

- att majoriteten av de tillfrågande aldrig har deltagit i ett integrerat utvecklingsarbete med utomstående aktörer men,
- att, personalen ser ett behov av ett integrerat samarbete i deras yrkesroll samt
- att den allmänna inställningen är positiv till detta samarbete.

Resultatet kommer att redovisas utifrån ovanstående punkter, som svarar mot vårt syfte och frågeställning nummer två.

Vi har valt att konsekvent benämna alla intervjuade individer som *respondent* och inte använda hon eller han. Detta på grund av att vi inte har som avsikt att belysa ett genusperspektiv.

Förekomst av externt samarbete

Respondenterna menar att diskussioner kring samarbete med utomstående aktörer saknas. De hävdar dock att diskussioner kring övriga utvecklingsfrågor existerar. De menar att det är upp till varje lärare att skapa egna kontakter om de vill arbeta integrerat för att utveckla den egna yrkesrollen. Framkommer gör även att detta arbetssätt anses vara ett isolerat utvecklingsarbete, samtidigt som det påpekas att skolan inte anses vara en isolerad verksamhet. På den valda skolan framkommer att det finns en anställd matematikutvecklare, framkommer gör även att alla respondenter inte har uppmärksammat denna resurs.

En anledning som framkommer och uttrycks av respondenterna, är att de saknar kunskap om vart de ska vända sig för att få ett vidare perspektiv för utvecklandet av deras yrkesroll. Genom resultatet går tydligt att utläsa hur respondenterna väljer att se på utvecklingsarbete i samverkan med utomstående aktörer, ur ett elevperspektiv. Ytterligare anledning till att respondenterna upplever en brist på deltagande, är att de anser att det saknas information och vetskap om externt samarbete, både från den egna verksamheten samt högskola/universitet. Resultatet visar på att det fanns olikheter mellan skolans teoretiska och praktiska ämnesinriktningar. Ett utvidgat perspektiv på utvecklingsarbete i samverkan med utomstående aktörer återfanns inom de praktiska inriktningar, men då främst i form av företag och entreprenörskap. Inom de teoretiska programmen ansågs det att diskussionerna som fördes i det egna arbetslaget, kunde resulterade i utvecklingsarbete med utomstående aktörer. Det ansågs även att brist på samverkan kunde bero på att den berörda skolan inte ville framhäva eventuella brister för allmänheten. Ytterligare perspektiv som framkom var att respondenter som arbetade tillsammans med utomstående aktörer, nyttjade sina privata nätverk för att utveckla egna yrkesrollen. Respondenterna hänvisade även till tidigare arbetsplatser och menade att

den berörda skolan inte fokuserade i lika hög utsträckning på utvecklingsarbete i samverkan med utomstående aktörer och framför allt inte i samverkan med högskola och universitet. En respondent uttrycker bristen på samverkan:

” ... jag har aldrig hört ordet lärarstudent på den här skolan, jag har aldrig sett en lärarstudent. ”

Analys

Vi som författare upplever att det finns tydliga motsägelser mellan respondenternas uppfattningar gällande interaktivt utvecklingsarbete. Detta visar sig bland annat i form av att de anser att diskussioner förs i utvecklingssyfte, samtidigt som de hävdar att de inte diskuterar tillvägagångssätt. Ytterligare menar de att skolan som verksamhet inte är en isolerad instans, men att utvecklingsarbetet i sig är isolerat från samhället. Detta kan enligt oss bero på att skolledning och övrig personal inte har samma prioriteringar. Inom skolans olika program finner vi även olikheter mellan de studieförberedande och de yrkesförberedande inriktningarna. Vi frågar oss om skolan ser sig själv som en verksamhet, eller om verksamheten upplevs som segregerad? Är en segregerad skola en förutsättning för att skapa utvecklingsarbete som främjar hela skolan?

Genom de utförda intervjuerna framkom stort elevfokus, trots att vi påpekat att det var den egna yrkesrollen som vi ville framhäva. Vi anser att genom ett ständigt elevfokus, tappar läraren stora delar av syftet med yrkesrollen. Yrkesrollens syfte är för oss att vägleda för att eleverna ska kunna uppnå sina mål. Tappar lärarna fokus på den egna rollen, kan de enligt oss inte utvecklas i den mån som krävs för att möta upp elevernas behov.

Utvecklingsbehov

Ett tydligt behov av samverkan med utomstående aktörer för att utveckla den egna yrkesrollen framkommer. Detta yttrar sig i form av att respondenterna ser ett förändrade krav i yrkesrollen. Detta krav berör även skolorganisationen som helhet och visar sig i form av en ökat efterfråga av nya programinriktningar med ett internationellt perspektiv i fokus. Av resultatet att döma framkommer ett tydligt behov av ett mer psykologiskt förhållningssätt behövs i samverkan mellan individer överlag. En kommentar angående den psykologiska bristen var:

...där vi känner nu att vi inte är tillräckligt bra på, det är den psykologiska biten. Det tro jag nästan alla lärare skulle behöva ha mer på fötterna, därför att vi möter så många ungdomar som idag dels mår dåligt, men också som fungerar lite annorlunda. Vi känner att vi inte riktigt har.....samhället kräver av oss att vi ska möta de här ungdomarna som någon slags mellanpsykologi. Vi har inte den kompetensen.

De menar att en utomståendes syn på verksamheten och individen, kan bidra till ett nytänk. En sådan utveckling resulterar både i en personlig och också en professionell utveckling, då respondenterna betraktar lärarrollen som ett individualistiskt arbete. Respondenterna uttrycker i stor utsträckning att utveckling av yrkesrollen främst förs i diskussionsform, inom det egna arbetslaget, där de delar med sig av sina erfarenheter. Samtidigt påpekar de även att detta till viss del hämmar utvecklingen då de delar samma vardag.

Vidare påpekar respondenterna att ett samarbete med utomstående aktörer skulle kunna leda till ett ömsesidigt lärande, där varandras kunskaper nyttjas. Men även att yrkesrollen främjas av ett roligt avbrott i vardagen och är personligt intresseväckande.

Resultatet påvisar även behov i form av peppning bör komma från skolledningen.

Analys

Utvecklingen av den egna yrkesrollen ser respondenterna som en viktig faktor i samband med ett integrerat samarbete. Vi tolkar detta som ett resultat av att hela samhället har genomgått en förändring gällande attityden till skolan. Vi anser att skolan skall vara en del av det övriga samhället, samtidigt framkommer det att lärarna är isolerade inom arbetslagen men de hävdar att det ändå sker en skolutveckling. Vi vill påstå att denna arbetsform är bra om omständigheterna är gynnsamma för respektive grupp, men att den inte är tillräcklig. Vi hävdar att i samband med ett föränderligt samhälle bör även arbetsmetoderna utvecklas och anpassas. Skolan måste enligt vår tolkning och utifrån respondenternas uppfattning, arbeta för behovet, om en gemensam förändring.

Möjligheter/Hinder

Resultatet påvisar att respondenterna ser tydliga möjligheter med en integrerad samverkan med utomstående aktörer, men de ser även att det föreligger stora hinder som de anser påverkar möjligheterna.

Genom ett integrerat samarbete ser respondenterna att det kan leda till en förbättring av den professionella yrkesrollen, då en utomstående part kan komma med andra influenser och detta kan i stor utsträckning leda till en ökad entusiasm bland de anställda. Detta leder även till att ett ömsesidigt erfarenhetsutbyte sker. En utomstående aktör kan enligt respondenterna konkretisera eventuella problem och öka kreativiteten hos läraren. De tillfrågade menar att genom ett interaktivt samarbete skapas ett kontaktnät som gynnar läraren i sin yrkesroll. De ser samhället och politikernas roll som en viktig förutsättning i detta arbete, samt skulle vilja utöka detta samarbete. Kontaktnätet kan även involvera andra skolors sätt att arbeta med interaktivt utvecklingsarbete. Dessa skolor och övriga verksamheter kan även finnas utanför den egna kommunen. Genom ett interaktivt samarbete menar respondenterna att det även gynnar den personliga utvecklingen.

Trots att respondenterna är positiva till ett interaktivt arbete är tidsfaktorn ett hinder. De anser att arbetssättet medför ett extraarbete som tar tid och kraft från ordinarie sysslor. Då deras uppfattning är att deras vardag redan är fullplanerad, ser de även hinder med att själva behöva skapa detta kontaktnät. Skolan, anses av respondenterna, vara en traditionsbunden och trög organisation. Respondenterna menar att detta medför att skolan uppfattas som isolerad från övriga samhället. Respondenterna påstår att isolering även kan råda inom skolan mellan olika inriktningar. De anser att samhället har orimligt höga krav på skolan och elever. Dessa krav medför att det blir ett glapp mellan skola och samhälle och en brist på förståelse upplevs. Ytterligare hinder ses i organisationens ledning. De menar att det har en stor betydelse hur ledningen själva uppfattar behovet av ett integrerat samarbete med utomstående aktörer och hur de prioriterar sina ekonomiska resurser. Respondenterna uppfattar att det finns en tydlig hierarkisk rangordning mellan yrkesförberedande och studieförberedande program, vilket föranleder till att en maktkamp utspelas. Den valda skolan är mån om att hålla en snygg fasad och inte visa på sina svagheter utåt. Det är viktigt för skolan att inre konflikter inte synliggörs. En kommentar var:

Det märks ju också inom gymnasieskolan, för det är ju fasen en maktkamp som pågår mellan de teoretiska programmen och de yrkesinriktade programmen. Det är en hierarki här och jag har aldrig varit med om

nåt sånt...

Respondenterna menar att de har en bristfällig kunskap om integrerat arbete och påpekar att detta kan bero på en bristfällig marknadsföring från högskola/universitet samt övrigt näringsliv.

Analys

Respondenterna hävdar att ett integrerat utvecklingsarbete leder till en ökad entusiasm. Vi påstår därför att denna entusiasm även leder till en ökad yrkesstolthet, som i sin tur även kan stimulera kreativiteten. Vi vill likna detta med en positiv spiral. Genom att, som de tillfrågade nämner, problematisera yrkesrollen och dess vardag vill vi hävda att detta är ett tillvägagångssätt att synliggöra en lärares komplexa vardag, vilket är en grundförutsättning för ett fortsatt utvecklingsarbete.

Det som framkommer ur både positiv och negativ synvinkel, är diskussionerna som förs angående kontaktnät. Respondenterna ser ett behov av detta, men anser att tiden att skapa dessa inte finns. Att göra det enskilt tar alldeles för mycket tid. De som hävdar att de har ett befintligt kontaktnät, nyttjar ett privat redan befintligt nätverk. Vår tolkning är den att nätverk av olika slag finns på skolan, men att de olika program inte delger redan befintlig kontakt med övriga inriktningar. Detta kan enligt oss bero på den av respondenterna nämnda hierarkiska maktkampen som råder mellan inriktningarna. Vi uppfattar att den valda skolan saknar en tillåtande utvecklingskultur gällande integrerat arbete, då respondenterna upplever tidsaspekten som det största hindret. De skulle gärna se att ledningen gav dem förutsättningen i form av utrymme i det dagliga arbete för utveckling av den egna yrkesrollen.

Hur kan framtida integrationer mellan skola och forskning utvecklas?

Det som framkommer i intervjuerna är en önskan om att forskningen skall vara mer verklighetsanpassad. Vissa respondenter läser nya rön men anser att de inte känner igen sig i den forskning som publiceras, andra menar att de uppmärksammar den men att de på grund av tidsbrist inte hinner ta del av den. De intervjuade är kritiska till mot att inte forskare talar med dem och undrar för vem forskningen bedrivs. Det uppfattas som att forskare talar med forskare, samt att det finns ett stort glapp mellan läraren och forskaren. En önskan var att forskare skulle arbeta på uppdrag av skolan för att på så vis kunna göra forskning mer verklighetstroget, men även för att kunna involvera lärare och övrig personal på skolan. En åsikt var att detta kan bero på att gymnasieskolan ur generellt perspektiv, är för traditionsbunden vilket kan leda till att den naturliga kopplingen mellan skola och forskning missas. En åsikt om skolan som organisation var;

”Det är en koloss som man inte ändrar riktning på så himla snabbt, det är som en supertanker vet du.”

Ytterligare en anledning till bristen på tillämpning av forskning i relation till läraruppdraget, anser respondenterna vara forskningsspråket. Det framkommer i intervjuerna att språket i rapporter är oftast svårt, komplicerat och oinspirerande. En åsikt var att forskare måste börja skriva på en mer inspirerande sätt för att locka en

vidare publik. Synpunkter angående lärarutbildningen kontra forskning framkommer och det anses att utbildningen är alltför forsknings fokuserad. Mötet mellan människor anses vara betydligt viktigare.

För att utveckla samarbetet menar respondenterna att lärarkårens samlade kreativitet måste av ledningen uppmärksammas och tas till vara på. Ett exempel som ges genom intervjuerna är att det bör finnas en utvecklingsansvarig på skolan. Denne ska fungera som länken mellan skola kontra omvärld. Ett annat exempel som framkom var att utvecklingen skulle främjas av en gemensam webbsida, där skolor, högskolor, universitet, näringsliv och forskare kan publicera, ge förslag, delge, samt anmäla sitt intresse för kommande och avslutade projekt.

Analys:

Vi anser att respondenternas svar angående framtida samarbete mellan skola och forskning kan analyseras utifrån mikro och makro perspektiv. Där mikro representeras av skolans personal och makro skolan som verksamhet samt organisation.

MIKRO: Respondenterna ger tydliga beskrivningar av hur lite interaktiv forskning är involverad i deras yrkesroll. Bland annat menar det att forskningen inte är verklighetsbaserad, skrivs för forskare, nyttjar ett onödigt komplicerat fackspråk, samt att skolan inte står som uppdragsgivare. Respondenterna anser att forskning ska vara en naturlig del av skoltraditionen, men att den inte är det. Vi ser detta som en bidragande faktor till att denna eventuella resurs inte nyttjas i sin fulla utsträckning. För att kunna förändra skolkulturen krävs det att lärarna får en ökad medvetenhet om den egna yrkesrollens del i skolkulturen. Vad respondenterna inte uppmärksammar är att det finns resurser även utanför det egna arbetslaget. Vi vill påstå att den enskilde läraren inte enbart skall söka externa kompetenser, som likväl kan finnas inom den befintliga organisationen, dock utanför det egna arbetslaget.

MAKRO: Skolan kan enligt respondenterna ta tillvara på redan existerande kreativitet. Vi vill hävda att det inte bara handlar om kreativitet utan även om all befintlig kompetens. För att kunna göra detta måste skolan söka samla och dokumentera redan existerande kompetenser. Behovet av en utvecklingsansvarig lyfts av respondenter och vi ser detta som ett utmärkt exempel på hur organisationens kompetens kan samlas och nyttjas till fullo.

Resultatdiskussion

Vårt syfte var att uppmärksamma inställningen hos anställda på en gymnasieskola, till utvecklingsarbete i interaktion med olika aktörer utanför skolan. Vidare syftade studien till att studera vilka faktorer som påverkade deras inställning. Dessutom ämnade arbetet skapa vidare förutsättningar för ett framåtsträvande samarbete mellan skolan och övriga tänkbara aktörer.

I Lpf 94 finns det belägg för att uppmärksamma den studiens art. Bland annat finns det formuleringar som trycker på att alla gymnasial utbildning skall arbeta mot *flexibla* lösningar, *samarbete* med högskola/universitet/arbetsliv, samt pröva *nya arbetsmetoder*.

Diskussionen har tematiserats utifrån våra frågeställningar. Frågeställning nummer två har vi valt att baka in i frågeställning tre. Detta för att bibehålla arbetets struktur, samt synliggöra framtida tänkbara perspektiv på ett integrerat utvecklingsarbete.

Allmänna inställningen till ett integrerat utvecklingsarbete

Förekomsten av externt samarbete

Under studiens gång har flera aspekter på hur ett integrerat samarbete med utomstående aktörer kan främjas och utvecklas. Vår mening är den att dessa aspekter bör synliggöras, samt medvetandegöras för att kunna påbörja någon form av utveckling inom detta område. Enligt den utförda enkätundersökningen som vi gjort framkom det med tydlighet hur liten del av de anställda på den utvalda skolan, som faktiskt deltagit i ett integrerat samarbete med någon utanför det egna arbetslaget. Vad som möjligen kan ligga till grund för denna allmänna inställning, kan vara att genom Lpf 94 öppnades skolan som institution upp och blev en del av samhället i större utsträckning. Kravet på att samarbeta med verksamheter, både inom utbildningssektorn och också näringsliv, skulle bli en naturlig del av skolan. Folkesson (2004) styrker vårt påstående, att genom denna ökade integration krävs förnyade arbetsmetoder än tidigare. Dessa arbetsmetoder kan se olika ut, med vi vill påstå att likaväl som att samarbete förs med verksamheter utanför skolan, krävs det att samarbete inom den egna yrkesgruppen först måste prioriteras.

Skolans personal menar att diskussioner kring utvecklingsarbete sker i stor utsträckning. Vi frågar oss då varför metoden ”samarbete i interaktion” inte förekommer? Detta påstås av majoriteten av alla tillfrågade.

Folkesson (2004) menar att dagens lärare har tillförts nya uppgifter inom sitt yrke, det är inte enbart undervisning som en lärare skall hantera. Läraryrket idag innebär snabba förändringar, nya uppgifter, snabb tillgång till ny information, skolutveckling, måltolkning, arbetslagsutveckling, mentor för elever och nya lärare, utveckla lärande miljöer etcetera. Kan det vara så att alla dessa nytillkomna ”måsten” leder till att det tänkta vidgade perspektivet, som skall leda till en utvecklad och inkluderad skola, istället befäster och håller fast vid den traditionella och trygga skolkulturen. Skolpersonalen ser skolan som en verksamhet som inte är en isolerad instans, men att utvecklingsarbetet i sig är isolerat från samhället.

Lärarna i studien uttrycker ett stort elevfokus. Scherp (i Berg & Scherp, 2003) menar att läraren självklart ska ha ett elevfokus som genomsyrar arbetet, men för att utveckling ska ske måste tid för analys inom organisationen avsättas. Vi anser att genom ett ständigt elevfokus, tappar läraren stora delar av syftet med yrkesrollen. Yrkesrollens syfte är för oss att vägleda för att eleverna ska kunna uppnå sina mål. Tappar lärarna fokus på den egna rollen, kan de enligt oss inte utvecklas i den takt som krävs för att möta upp elevernas behov. Även Scherp (i Berg & Scherp 2003) hävdar att en lärare/ledning måste ständigt utveckla sitt ledarskap/ledarstil för att kunna skapa utveckling hos elever/lärare.

Behov

Personalen på den valda skolan har en positiv inställning till ett integrerat samarbete med utomstående aktörer och ser även ett behov av ett sådant arbetssätt. De menar att detta då bidrar till en utveckling av den egna yrkesrollen. Vi påstår att utomstående aktörer kan vara en förutsättning till att skolans personal får nya infallsvinklar kring hur de kan bedriva verksamheten, så att den blir mer verklighetsanpassad för eleverna. Scherp (i Berg & Scherp 2004) anser att elevernas livsvärld sällan är skolämnesindeldad. Därmed menar vi att skolans personal kan, i samverkan med andra aktörer utanför skolan, få nya perspektiv på arbetsmetoder som både främjar elevernas lärande, men som även bidrar till utvecklingen för skolans personal.

Den förändring inom lärarrollen, som Folkesson (2004) talar om, vill vi hävda beror på en samhällsförändring överlag. I och med ett ökat krav från stat och kommun, ser lärarna glappet mellan skola och övriga samhället tydligare. I jämförelse med näringslivsorganisationer, finner vi tydliga skillnader som framhäver detta glapp. Inom ej statliga organisationer finns i dag en global konkurrens som enligt Bruzelius & Skärvad (i Maltén, 2000) har skapat nya företagsledningsmodeller. Dessa modeller har enligt författaren gemensamt att företag måste vara steget före konkurrenterna gällande tidseffektivitet, marknadsanpassning, kvalitet, kostnadseffektivitet, samt tillit till den enskilde arbetaren. Doktrinskiftet har för näringslivet, inneburit ett krav på marknadsmässig behovsanpassning, som skolan ej enligt oss har behövt följa. Detta vill vi påstå grundar sig i gamla tankemönster som skapats utifrån skolans tidigare styrda organisationskultur. Kontrasterna mellan näringslivets globalisering och skolans traditionella tankesätt, har medfört att gapet blivit mer synligt, detta är även något som respondenterna uppmärksammat. Ett resonemang som fördes utifrån ett förändrat samhälle var:

Asså, det är inte det att stå där och lära barn och ungdomar okunskapen längre, utan det krävs så mycket mera för dom ska ut i ett annat samhälle nu där dom förväntas att ta en mycket större del. Du ska vara en samhällsborgare som tar så mycket mer ansvar idag för ditt eget liv.

Hur kan framtida integrationer mellan skola och forskning utvecklas?

Scherp (2003) hävdar att pedagogens möjligheter till ett reflekterat lärande, över den pedagogiska verksamheten och den egna rollen i organisationen, är en central och viktig förutsättning för skolutveckling.

Folkesson (2004) anser att reflektion leder till funderingar och problemlösningar. Folkesson skriver att:

Man kan inte veta utan att handla och inte handla utan att veta. (Folkesson, 2004, sidan 114).

Men författaren påpekar att det i hög grad är komplicerat att reflektera över den verksamhet som du själv är en del av. Det är bristen på tid, rädslan att misslyckas, känslor, att kunna se det betydelsefulla som gör reflekterandet komplext. Samtidigt menar Scherp (2003) att ökad medvetenhet inte resulterar i arbetslättnad utan att det

snarare leder till nya insikter och nya problem. Men att detta är positivt då ambitionsnivån hos läraren/ledningen/eleverna höjs. Detta argument anser vi stärks av det som våra respondenter framhäver. De hävdar att ett integrerat utvecklingsarbete leder till en ökad entusiasm. Vi påstår därför att denna entusiasm även leder till en ökad yrkesstolthet, som i sin tur även kan stimulera kreativiteten. Vi vill likna detta med en positiv spiral. Genom att, som de tillfrågade nämner, problematisera yrkesrollen och dess vardag vill vi hävda att detta är ett tillvägagångssätt att synliggöra en lärares komplexa vardag. Spiralen, som vi hävdar leder till positiv utveckling, förutsätter att läraren har ett distanserat förhållningssätt till sitt yrke då skolutveckling handlar om att kunna reflektera och analysera. Folkesson (2004) menar att analysen är nödvändig för att på ett konkret sätt kunna tillgodogöra sig förändringar, exempelvis beaktning av ny forskning.

Även Rönnerman (1998) menar att praktiken i skolan är mycket mer komplex än vad som tidigare framkommit. Vi påstår därför att den traditionella skolkultur som existerar på den valda skolan, kan ha bidragit till en avsaknad av ett naturligt inslag av forskning i verksamheten. Backlund m.fl. (2001) menar att kombinationen forskning och praktik resulterar i en mer effektiv utveckling och att syftet med studierna är att resultatet ska bli både nyttigt och teoretiskt intressant. Genom att forskaren och praktikern för ett samarbete skapas en gemensam kunskapsbildning som grundar sig på ett jämlikt och interaktivt synsätt. Genom aktionsforskning skapas en kunskap med en hög vetenskaplig kvalitet. Den avsaknad som våra respondenter kände mellan kopplingen praktik och teori, menar vi kan i hög grad bero på en kunskapsbrist. Om de varit kunniga i området aktionsforskning och andra varianter av utveckling i interaktion, hävdar vi att personalen skulle se att dessa arbetsmetoder;

- är tidseffektiva
- är kostnadseffektiva
- är kontaktnätsbildande
- är vetenskapsgrundande
- främjar personlig och organisatorisk utveckling
- främjar forskning
- synliggör den komplexa skolvardagen
- minskar glappet mellan praktik och teori

Men, för att personalen inom skolan ska fullt ut kunna nyttja denna form av utvecklingsarbete, krävs det en kunskap inom området. Folkesson (2004) hävdar att forskningens avsikt inte är att resultatet skall vara applicerbart i alla miljöer utan att lärare skall kunna betrakta sin egen praktik och erfarenheter på ett annat sätt än tidigare. Vi vill göra en omtolkning av detta argument och visa på hur forskning, som majoriteten av våra respondenter inte ansåg vara applicerbar inom deras verklighet, kan bli applicerbart inom olika områden. Vi menar att skolans personal måste lära sig att tolka och anpassa forskning till sin verklighet. För att forskning skall kunna bidra till skolutveckling menar Folkesson (2004) att skolan inte kan betrakta resultatet som en absolut sanning. Forskning är ett sätt att förklara och förstå en komplex verklighet.

Respondenterna menar att forskning inte är verklighetsbaserad, skrivs för forskare, använder ett onödigt komplicerat fackspråk. Dessa påståenden ter sig något orealistiska

för oss. En gymnasielärare ska ha enligt dagens mål, genomgått en akademisk utbildning på minst 270hp, vilket motsvarar 4,5år och ska därmed själva ha producerat ny forskning inom pedagogik. Vi ser därmed inte hur det akademiska "forskningsspråket" kan vara så främmande. Om en lärare anser sig behöva uppdatering inom detta område, hävdar vi att det är en skyldighet att göra så. Utbildning och ämnesinnehåll är en färskvara som förändras kontinuerligt, vilket med självklarhet innebär att skolans personal måste göra det samma.

Fortsatt utveckling

Vi anser att den rådande utvecklingsattityd som vi upplever på skolan, bör ses ur ett bredare perspektiv. Personalen uttrycker med tydlighet hur den traditionsbundna skolkulturen genomsyrar hela verksamheten. Detta förhållningssätt använder även skolan i marknadsföringssyfte. Bolman & Deal (2005) menar att verksamheter som använder sig av symboler, ger en verksamhetskultur en trygghet och skapar ordning i kaoset. Vi ser det som positivt att skolan är mån om sitt kulturarv, vilket leder till en samhörighetskänsla både för personal och elev. Ej nedskrivna värderingar är enligt Bolman & Deal gynnsamma då det ger varje individ en tolkningsfrihet. Detta anser vi vara gynnsamt för dem som har förmågan att se det som en möjlighet till utveckling. Men, vi upplever även att det finns en stor risk i att dessa traditionella symboler, kan hämma möjligheterna till att granska den egna verksamheten, för att kunna utveckla den i takt med samhället. Teorin styrks av Blossin (2000), som menar att för att förändra en befintlig skolkultur handlar det om att på ett markant sätt omforma den och skapa en struktur som på ett avgörande sätt klarar av att möta *den nya tiden* (Blossin 2000, sid 58). Vi ser idag att det postmoderna samhället har luckrat upp tidigare hierarki där auktoriteten inte längre är självklar. Detta medför en nödvändig och radikal omorganisation då behovet av att möta upp, motivera och även svara upp mot elever och nya samhälls krav. Vikten av att skolan utvecklar sin problemlösningsförmåga, sin självförnyelse, sin kompetensutveckling och sina omvärldskontakter får betydande roll i denna motivation.

Savage (i Maltén 2000) menar att ur den nya doktrinen perspektiv, bör det finnas en strävan efter nätverksorganisationer som syftar till att effektivt samordna en organisations uppgifter, processer, kunskaper och kompetenser. För att en organisation ska kunna tillgodogöra sig alla dessa faktorer krävs det en platt och processbaserad organisation med enbart ett fåtal organisationsnivåer. Persson (2003) menar att den kultur som finns inom skolans värld inte märkbart skiljer sig från den inom andra organisations- och företagskulturer. Med denna information som bakgrund vill vi hävda att skolan mycket väl kan tillgodogöra sig de olika utarbetade organisationsteorierna och modeller för att kunna utveckla befintlig verksamhet och för att bli en mer konkurrenskraftig part i samhället.

Förslag till konkreta utvecklingsmetoder

För att på ett konkret sätt visa på vilka möjligheter som faktiskt finns med ett integrerat utvecklingsarbete, till exempel med högskola/universitet eller andra aktörer, har vi sammanställt en lista. Listan belyser faktorer som, genom bearbetning och analys av insamlad data från den utvalda skolan, kan leda till att främja och utveckla detta samarbete. Listan har mikro/makro perspektiv och berör därför både den enskilde läraren och skolan som organisation.

Mikro

- Analysera eventuellt behov. Har jag ett tillräckligt brett perspektiv, inom min yrkesroll, på samarbete med andra aktörer?
- Fokus på den egna yrkesrollen. Vad behöver jag för att komma vidare?
- Kompetensinventering. Vilka kompetenser, inom skolan, finns redan att tillgå?
- Ett effektivt utnyttjande av tid. Vem inom/utanför skolan kan jag samverka med för att effektivisera min tid?
- Praktiska frågeställningar. Hur kan jag nyttja och applicera ny forskning i min yrkesroll? Vilka frågor kan utvecklas i min praktik?

Makro

- Införlivande av partnerskolor, till exempel med högskola. Hur kan vi dra nytta av varandras kompetenser?
- Utvecklingssamordnare
kontaktnät
kompetens
förmedlare inom skolan
handledning, både för den enskilde läraren och skolan som helhet
dokumentation
länk mellan skola/samhälle i specifika förfrågningar
- Granskning av alternativa utvecklingsmodeller, till exempel inom ej kommunala organisationer. Hur kan vi utveckla denna verksamhet för att bli mer konkurrenskraftig?

Fortsatt forskning

Då vi har sett att det råder en stor skillnad mellan yrkesförberedande och studieförberedande program vore det intressant att göra en studie då detta uppmärksammas på ett mer konkret sett. I studien skulle det då kunna ges förslag på fortsatt utveckling som utgår från det specifika programmet. Resultaten från de olika inriktningarna kan sedan ställas mot varandra för att visa på skillnader och likheter som finns inom skolan.

Det vore även intressant att undersöka hur högskolan kan underlätta samarbetet mellan gymnasieskolan och övrigt näringsliv. Vilka krav kan ställas på högskolan i form av hjälp och stöd till gymnasieskolans utveckling mot att bli en naturlig del i samhället?

Vems ansvar är det att införliva en samarbetskultur mellan skola och högskola? Ett stort intresse ligger hos oss på att utreda i hur stor utsträckning respektive parter anstränger sig för att främja och utveckla samarbetet. Marknadsför högskolan sina resurser? Är gymnasieskolan medvetna om högskolans varierade kompetenser?

Referenser

- Aagard Nielsen, K & Svensson S. (2006). *Action and interactive research. Beyond practice and theory*. Maastricht: Shaker publishing B.V
- Alvesson, M & Billing, Y. (1999) *Kön och organisation*. Malmö: Studentlitteratur.
- Backlund, T. Hansson, H. & Thunberg, G. (2001). *Lärdilemman i arbetslivet*. Lund: Studentlitteratur.
- Berg, G & Scherp, H-Å. (2003). *Skolutvecklingens många ansikten*. Kalmar: Liber.
- Bell, J. (2000). *Introduktion till forskningsmetodik*. 3. uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Bolman, L & Deal, T. (2005). *Nya perspektiv på organisation och ledarskap*. 3. uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Folkesson, L. (2004). *Perspektiv på skolutveckling*. Lund: Studentlitteratur.
- Gummesson, E. (1985). *Forskare och konsult- om aktionsforskning och fallstudier i företagsekonomi*. Studentlitteratur: Lund.
- Lpf 94, *Läroplan för de frivilliga skolformerna*, (2006). Skolverket
- Maltén, A. (2000). *Det pedagogiska ledarskapet*. Lund: Studentlitteratur
- Patel R. & Davidsson, B. (2003). *Forskningsmetodikens grunder. Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. 3. Uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Persson A. (2003) *Skolkulturer*. Lund: Studentlitteratur.
- Rönnerman, K. (1998). *Utvecklingsarbete – en grund för lärares lärande*. Studentlitteratur: Sverige.
- Sherp G-B. (Senast uppdaterad 2008-10-05 a) *PBS- problembaserad skolutveckling*. [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.pbs.kau.se/> Hämtad: 2008-10-05.
- Sherp G-B. (senast uppdaterad 2008-02-27 b) *Teoretisk grund för PBS: problembaserad skolutveckling*. [Elektronisk] Tillgänglig: http://www.pbs.kau.se/Begrepp/PBS/teori_grund.htm Hämtad: 2008-10-05.
- Stukát, S. (2005). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.

Trost, J. (2007). *Enkätboken*. Lund: Studentlitteratur.

Valfridsson, I-L. (2001). *Mod att möta förändring. Inspiration, vägledning och kunskap*. Falun: Natur och Kultur.

Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistiska och samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet. E-bok.
Reviderad 17 december, 2005, URL.
<http://libris.kb.se/bib/10119502>

Bilaga 1

Hej vi heter Josephine Eriksson och Sofia Windscheffel och läser lärarprogrammet med inriktning Ledarskap i pedagogiska processer, vid Högskolan i Skövde. Under hösten kommer vi att skriva en C-uppsats inom denna inriktning. Uppsatsen kommer att syfta till att visa på vilka hinder och möjligheter som kan finnas vid utvecklingsarbete som är i interaktion med lärarstudenter/forskare. Som en förlängning vill vi även visa på tänkbara lösningar till att förbättra samarbeten mellan gymnasieskolan och andra aktörer.

Under tisdag vecka 43 kommer vi att finnas vid XX och vår förhoppning är att ni lärare vill svara på fem stycken JA och NEJ frågor. Tanken är att utifrån era svar hitta några områden att arbeta vidare med i form av kvalitativa intervjuer. Dessa intervjuer kommer att vara frivilliga, men för att vi ska få ett så bra underlag som möjligt, för att hitta utvecklingsområden på er skola, hoppas vi att ni vill hjälpa oss i vårt arbete.

Tack på förhand/Josephine & Sofia.

Vid frågor nås vi via email: eriksson_josephine@msn.com & swindscheffel@gmail.com

Bilaga 2

Enkätfrågor

1. Har du någon gång deltagit i ett utvecklingsarbete i interaktion med lärarstudenter/forskare?

Ja

Nej

2a. För ni på skolan diskussioner kring utvecklingsarbete?

Ja

Nej

2b. Om Ja, diskuteras olika pedagogiska tillvägagångssätt inom utvecklingsarbetet?

Ja

Nej

2c. Kan du ge några exempel?

---

3. Har du någon gång känt ett behov av att ta hjälp av utomstående aktörer i din yrkesroll?

Ja

Nej

4. Ser du några möjligheter med ett integrerat samarbete med lärarstudenter/forskare?

Ja

Nej

5. Ser du några hinder med ett integrerat samarbete med lärarstudenter/forskare?

Ja

Nej

6. Finns det något som du vill tillägga?

---

7. Hur skulle du ställa dig till att bli kontaktad för en ytterligare intervju med kvalitativ inriktning?

Namn: _____

Telefon: _____

Bilaga 3

Manual för de kvalitativa intervjuerna

Beskriv utvecklingsarbetet här på skolan

Diskussionsområden

- Definition av utvecklingsarbete
- Delar dina kollegor din syn, ser du det som viktigt, varför?
- Hur först diskussionerna här på skolan?
- Hur förs diskussionerna kring de metoder som används under utvecklingsarbete?
- Vikten av samma utgångspunkt. Visioner och mål.

Tankar kring ett integrerat utvecklingsarbete med utomstående aktör.

Diskussionsområden

- Syfte med interaktivt arbete.
- Givande att samarbeta för elev, lärare och skolan i stort.
- Eventuellt utvecklings område i din yrkesroll. Skulle du kunna tänka dig att ta hjälp av någon utomstående, för och nackdelar?

Tankar kring skolan och samhället.

Diskussionsområden

- Hur uppfattar du skolans roll i samhället?
- Vad krävs av enskild lärare, skola som organisation och samhälle?
- Forskning
- Näringsliv